Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэз гарана | № 98 (15721) | 1981 оной апрелиин 28, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

МАЙН 1-нэй ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Советскэ Союзай ажалшад! Хүгжэлтэ түгэс социализмын арга боломжонуудые, үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын хүсэ шадалые гүйсэд дүүрэнээр ашаглагты!

Материальна гаргашануудые хороогты, фондын ашагые дээшэлүүлэгты!

Экономико гаргаша багатай байха ёhотой!

(КПСС-эй ЦК-гай 1981 оной Майн 1-нэй Урянуудhаа).

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Энэ жэлэй түсэбэй ёhоор 535 мянган тонно ороohо тариа хуряажа абахаар хараалагдаба. Харин үнгэрhэн табан жэлдэ дунда зэргээр жэлдээ 295 мянган тонно тариан абтаhан байгаа. Тинмэhээ байгша ондо ороohо тариа үйлэдбэрилгые 1,8 дахин ехэ болгохоор түсэблэгдээд, тодорхой хэмжээнүүд абтажа байнхай. Энэнине бэелүүлхын тула гектар бүриhөө адагынь 11 центнер тариан хуряагдаха болоно.

Тэрэшэлэн тэжээл үйлэдбэрилгые үндэhөөрнь hайжаруулха, малай тэжээлые белогоор хүсэлдүүлхын тула рапс, донник, горох гэхэ мэтэ ургамалнуудай тарилгые эрэд үргэдхэхэ, сенаж, силос ехээр бэлэдхэхэ, тэжээлэй шанарые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд ажахы бүхэндэ зохёогдоод байна.

Мүн хартаабха, овощ ургуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Мүнөө жэлдэ тарилгын гектар бүриhөө дунда зэргээр 90 центнер хартаабха, 160 центнер овощ ургуулжа абаха социалис уялга республикын арадай ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ баталагданхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхоз бүхэндэ хаа хаанагүй механизаторнуудай, луговодуудай суглаан үнгэржэ, тэдэнэртэ үйлэдбэрийн түсэбтэ даабари хүргэгдөөд, коллектив үнэн социалис уялганууды абажа байнхай. Мүн эдэнэр ажахы бүхэндэ зохёогдоhон мүрысөөнэй гуримтай танилцажа, ажалдаа түрүү онол арганууды хэрэглэхэ тухай hодомжолно.

Энэ харюусалгатай үедэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай болон комсомолой комитедүүд газар тариалангай худэлмэрилэгшэдэй эдэбхи шадалые дэмжэхэ, бии байгаа арга боломжонуудыень ашиглажа, баян ургаса абаха арга тэдэнэртэ олгохо уялгатай. Түнхэнэй, Кабанскын, Хяагтын районуудай олохон ажахынуудта тариалан болон сабшалан дээрэ ажаллаха шеенонуудтай, отрядуудтай тусгаар хэлсээн баталагдадаг болохой. Иимэ хэлсээн дотор ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон үйлэдбэриин коллектив социалис уялгаар хараалагдаhан ургаса абахын тула юу хэхэ байhанаа тодорхойлдог ушартай. Жэшээнь, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тус коллективтэ ямар газар, хэды шэнэн техникэ ба үтэгжүүлгэ, буртаг ногоонтой тэмсэхэ хиналдуудые үгэхэ, хүнүүдые хээрэ байха байраар, эдеэ хоолоор хангаха, ямар түлөөhэ, шан үгэхэ байhанаа мэдүүлнэ. Үйлэдбэриин коллектив ажалдаа түрүү онол арганууды хэрэглэжэ, үндэр баян ургаса туйлахаяа элирүүлнэ. Ингэжэ хоёр талаhаа оролдолго гаргахада абаашы уялганууды амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байhаинь дамжаггүй. Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта хабартаа газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, ямар бэлдэхэ тусхай отрядууд байгуулагдажа, тэндэ бригадна подрядай гуримаар хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, хүсэлтэй «К-700», «Т-150» тракторнуудтай отрядууд газар элдүүрилгэдэ, паар хахалалгада табигдана. Тэдэнэртэ худэлмэрилэн хэды үдэртэ ямар хэмжээнэй ажал хэхэб, hайн шанартайгаар саг соогоо тэрэнине бүтээхэдэнь хэды шэнэн гектар ба шан барюулагдахаб гэжэ тогтоогдоно. Энэ шанарта отрядай механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, нэмэлтэ түлбэридэ, шагналда хүртэхэ гэжэ ходоолдог байна.

Мүн нимэрхүү хэлсээнүүд тэжээл үйлэдбэрилхэ звено, бригадануудтай баталагдана. Баргажанай районой Бодоной совхоздо, Хурамхаанай Леннинэй нэрэмжэтэ колхозуудта байгуулагдаhан нимэ звенонууд, бригадануудаа нёдондоной бригадна подрядай гуримаар ажаллажа, хэлсээгээр тариалагдаhан ургасаяа абажа шадаhан байна. Энэ жэлэй тус коллективүүд ажахытаяа тинимэ хэлсээ баталаад, баян ургасын түлөө тэмсэнэ.

Республикын олохон ажахынуудта эмхидхэгдэhэн харшабхашадай, кукурузашадай, овощ ургуулагшадай звено болон бригадануудтай нэгэ нарядаар худэлжэ, абаhан ургаагаа эрэгээр түлбэридэ, нэмэлтэ түлөөhэндэ хүртэлгэ ноhоной ашаар жэл бүри найдамтай үндэр ургаса абаа байха юм.

Тэд социалис уялганууды абаха, хоёр талаhаа хэлсээ тиилха гээшэ эмхидхэлэй ехэ худэлмэриин мишл эхинь болоно. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй тэндэхи партийна организацинууд баталагдаhан ажалсэнүүдэй дүүргэлтэ ходо хинан шалгажа, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха, абаhан уялганууда дүүргэлгэ саг соонь согсолжо, түрүүшүүлые моральна болон материальна талаар урмашуулжа байха ушартай. Мүрысөөнэй эрхимлэгшэдые олон зоной мэдэхээр харуулха, шан түг болон вымпелнүүдые, амаршалгын бэшэгүүдые барюулжа, гэр бүлэдэнь дуулгажа байха гээшэ түрүшын эрилтэ мүн.

Мүрысөөнэй гол удхань ажалай бүтээсэ, худэлмэриин ямар дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэ болгохэрэгтэ зорюулагдаха ёhотой гэжэ КПСС-эй XXVI съезд үрэ онсо тэмдэглэгдэhэн байна. Тинмэhээ ажалша коллективүүд, хүн бүхэн ямар шанартайгаар ажалланаб, техникэдэ хэр гамтайгаар ханданаб, үйлэдбэриин гаргаша ороохын тула юун хэглэнэб гэжэ ходо элишэлэгдэжэ, хараалагдажа байха зэргэтэй.

Ороohо тариаланай, тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабха болон огородой эдеэнэй үндэр баян ургаса түйлажа, эдгээринэгэ газарай гектар бүхэнине үрэ ехэтэйгээр хэрэгтэй, минеральна ба органическа үтэгжүүлгэнүүдэй ашаг ямар дээшэлүүлээд, трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэгээр худэлгэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэhэн райгүдые, колхоз, совхозуудые, звено болон бригадануудые, түрүүшүүлые урмашуулха хэмжээнүүд КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй шиндхэбэриин тогтоогдонхой. Урмашуулгын энэ гуримуудтай гектар тариалангай бүхы худэлмэрилэгшэдые, мэргэжэлтэнэ танилсуулха, тэдэнэрэй ажалай болон политическэ ашаг хэшээлые улам дээшэлүүлхэ гээшэ партийн райкомуудай, партийна организацинуудай үдэр бүрийн хэрэг. Тинхэдээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые саг дары бүхэн шудалжа, бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ онцгой анхарал хандуулагдаха байна.

Харгша ондо тариалан, сабшалан дээрэhээ баян ургаабхын түлөө социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрэнэ. Энэмнай КПСС-эй XXVI съездын шиндхэбэрин дүүрэнэ талаар түрүүшын алхам болохо гээшэ.

Энэ нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ республикэй газар тариалангай худэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэнэй урда айхабтар ехэ зорилгонууд табигдана. Иланороohо тариаланай, тэжээлэй ургамалнуудай, овощ хартаабхын ургаса эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

ТАРИЛГА ЭХИЛХЭНЬ

Зэдын районой «Мир» колхозой механизаторнууд шэнэ табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгые агротехническэ эрилтын ёhоор, саг болзортонь hайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхай ажаллажа байна.

Газарай хүрьhэнэй гэдэжэ эхилэмсээр, колхозой хоёр отделенидэ паар борнойлжо, шиир нойтыень тогтоохо худэлмэри хэгдэнэ. Механизаторнууд Сандан Бадмаев (Доодо Бургалтай), Сергей Доржиев (Дээдэ Бургалтай) гэгшэдэй даадаг агрегадууд хэдыхэн хоногой туршада 400 гаран гектар газар борнойлбо.

Апрелиин 17-до Толгойн Үбэр гэжэ газарта түрүүшын хахалалга эхилээ. Эндэ тариаланай холисо таригдаха юм.

Хахалалга дээрэ ипатовайхидай жэшээгээр К-700 түхэлэй 6 тракторhаа бүридэhэн тусхай звено худэлхэ байна. Мүнөө М. Наймадаев, Б. Ухинов, А. Цыденов, бусадай жолоододог хүсэтэ хүлэгүүд хүрьhэ урбуулжа эхилэнхэй.

Тарилгада хабаадагшадай эдеэ хоолые, заhабарилгын хэрэгсэлнүүдые асаржа байха тусгаар машинануудаа табигданхай.

Механизаторнуудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, тарилгын түрүүшын үдэрhөө тэрэнэйнь дүн гаргагдана.

Тарилгын худэлмэринүүдые эхилхын урда тээ болоhон механизаторнуудай суглаан дээрэ социалис мүрысөөнэй гурим баталагдажа, зорилгонууд тодорхойлогдоо hэн, — гэжэ колхозой парткомой секретарь нүхэр В. Н. Санданов манда мэдүүлбэ.

Д. АЮШЕЕВ.
манай корр.

ЭРХИМҮҮДТЭЭ ТҮШЭГЛЭН...

Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив Байгалай хойто эрьедэ 4 тоннель малтаха юм. Энэ тоннельнүүдэй утань дүн хамта 5,3 километр А. М. Скотниковой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд hаяшаг дүрбэдэхи тоннель малтаха ажал эхилбэ. Энэ тоннелиин утань 1600 метр. Тус бригадын гэшүүд гранит шулуу түнхин малтажа, метр метрээр урагшаа дабшажа захалба.

— Байгша ондо 400 метр тоннель малтахаар шиндэнхэйбли. Бригадымнай гэшүүд үгэдөө хүрэхэл байха, — гэжэ бригадир А. М. Скотников хөөрэнэ. Энэ худэлмэришэнэй үгэлэ үнэншэхөөр ааб даа. А. М. Скотников ороной томо-томо барилганууда хабаадалсаhан юм. Усть-Илимэй ГЭС-ые барилсаа. Тындэ-Беркакит гэжэ түмэр харгын линии дээрэ Нагорныи тоннель барилсажа, хараалагдаhан болзорhоонь урид ашаглагада тушаалсаа бэлэй. Сэбдэг хүйтэн хойто дайдала барилга хэхэ баян дүршэлтэй болоhон худэлмэришэн шаламар бэрхээр ажалаа эмхидхэжэ, залуушуулые дахуулна. Бригадынь гэшүүд урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхэл байха.

Бэрхэ проходчик А. Д. Бычковой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд Байгалай эрьеын хоёрдохи тоннель малталсажа, хаба шадалаа яhалал гаргана. Эдэнэр hарадаа 35 метр тоннель малтаха даабаряа 40—42 метртэ хүргэжэ, хамтын хэрэгтэ бага бэшэ хубитаяа оруулна.

Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив Байгалай эрьеын тоннельнүүдые болзорhоонь урид малтажа дүүргэхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хоорондоо мүрысэн, халаан бүриингөө даабари үлүүлнэ.

В. КАЛГАНОВ,
тоннельнэ 16-дахи отрядай инженер.

УРМАШУУЛАГДАНА

«Мүнөөдэр — үсэгэлдэрэйхиhөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө hайнаар ажаллаха» гэhэн мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудай коллективүүд оролсоод, жэлэй эхинhээ яhала hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай. Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй, Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй заводой, Улаан-Удын сабхи ба hэеы гуталай фабрикын коллективүүд эрхим шанартай продукци ехээр гаргажа, бусадай дундаhаа шалгарна.

Жэшээлхэдэ, оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариhаа гадуур 179 мянган түхэригэй продукци гаргаа, продукциингаа шанарые hайжаруулаа, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлээ. Буряадай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерство энэ туйлалтануудынь үндэрөөр сэгнэжэ, нэгэдэхи кварталай дүнгөөр дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулба.

Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй заводой худэлмэришэд нэгэдэхи кварталай даабариhаа гадуур 43 мянган түхэригэй продукци худалдажа, хоёрдохи hуури эзэлбэ. Нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудай худэлмэришэд партийн XXVI съездын хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэhэн араа зорилготойгоор ажалайнгаа эмхидхэлые улам hайжаруулжа, социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэнэ. Эрхимүүдынь ехээр, hайн шанартайгаар продукци гаргажа, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ худөө ажахын техникумэй hуралсалай ажахыда бүхыдөө 280 гектарта сабшалан нэмжыдэг юм. Hүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуурhаа уламжалан ургасань нилээд доошолhон байна. Тиигэжэ адууhа малдань үбhэ тэжээл дуталдажа, эдеэ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэншье хүшэр болоhон гээшэ.

Эдэ бүхы бэрхэшээлhээ тобшолол хэhэн тус ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиндхэбэринүүдые болото дээрэнь сүм бэелүүлхээр эрмэлдэжэ, нэн түрүүлэн сабшалангайнгаа үрэжэлыень эрид hайжаруулхаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан байна. Тиигэжэ сабшалангаа hайнаар уhалжа, наг шэбхэ гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха худэлмэрэз үргэнөөр ябуулжа захалаа юм.

Луговод Анатолий Абросимович Рандинай хүтэлбэридэг дүрбэн хүнhөө бүридэhэн бригада энэ сабшалан дээрэ эртэ хабарhаа хойшо ажаллана. Эдэнэр үрэмдэмэл худагай уhаар газараа түхэреэн сүүдхын туршада ундалуулна. Мүн Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ тодхогдоhон бүдүүр станцинь таhалгаргүй худэлгэгдэжэ, горитой ехэ газар уhалагдаа. Үбэлэй hарануудта гушан гектар сабшаланда мүльhэн хүргэгдөө юм. Тэрэнь мүнөө хайлажа, газарай хүрьhэндэ сүм шэнгэнэ.

Hуралсалай энэ ажахыда наг шэбхэ сабшалан, тариалан дээрэ гаргаха худэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Механизаторнуд наг шэбхэсэ абаhаар парнигуудта зөөдэг байhан hаа, мүнөө Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр зубшан нэмжыhэн сабшалан дээрэ гаргана. Шэбхэ зөөхэ худэлмэридэ үдэр бүри 5—6 трактор, автомашина худэлгэгдэнэ. Звеногой гэшүүдтэ бульдозертой хоёр, мүн шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй хоёр трактор даалгагданхай. Эндэ наг шэбхэhээ гадна минеральна үтэгжүүлгэ оруулха худэлмэри түлэг дундаа.

Тус ажахыда овощ ургуулагшад хабарайнгаа тарилгада эмхитэйгээр бэлдэжэ байнад. Эдэ үдэрнүүдтэ огородшод эртын капуста, помидорой рассада ургуулхаар парнигуудые бэлдээ.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Удын район.

ТҮРҮҮШЫН БУРАЗДАА

Түрүүшын бураздаагай заншалта hайндэрэй оршон байдалда Сэлэнгын совхозой механизаторнуд газараа элдүүрилжэ эхилбэ. 8500 гектар тариалангайнгаа ехэнхи талмайн хүрьhые мүнөө жэл үрбүүлангүй элдүүрилхэ юм. Газарай хүрьhэ хамгаалха зогилготой агротехническэ хэмжээнүүд тус совхоздо үргэнөөр ябуулагдана.

Үрэhэ хүрэнгэ тарилгада бэлдэхэ хоёр звено худэлжэ эхилбэ. Эдэ звенонуудта эрхим механизаторнуд томилогдонхой. Жэшээлхэдэ, Бадмацырен Нимаев, Виктор Фудин, Владимир Лубсанов, Владимир Гармажапов гэгшэд халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Совхозой бүхы звенонуудта ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлэгдээ. Тэндэ ажаллагшадта абаhан ургасынь хэмжээгээр ажалайнь түлбэри үгтэхэ юм.

Мүнөө жэл тэжээлэй ургамалай талмайнууд үргэдхэгдэхэ. Мянга гаран гектар тариалан уhалагдахаар хараалагдана. Тариалан уhалха гурбан звено байгуулагдаад, ажалаа hайнаар ябуулжа эхилээ.

Совхозой суута кукурузашан Юрий Михайлович Загарин даалгагдаhан газар дээрээ бүлүүр хоёр станци, уhа сасан хаядаг нэгэ түхеэрэлгэ худэлгэжэ эхилээ. Мүнөө 110 гектар талмайгаа уhалаад байна.

Сэлэнгын совхозой механизаторнуд майн 10 болотор эртын ороohото ургамалнуудаа тарижа дүүргэхэ уялга абанхай.

Совхоздо олон жэлдэ механизатораар худэлдэг А. А. Луненко энэ жэлэй хабарhаа эхилээд, сабшалан, тариалангай ургаса дээшэлүүлхэ худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаад, мүнөө хабарай тарилгада хабаадахаар зэhэнхэй. Жэл бүри хабарай тарилгада эдэбхитэйгээр хабаададаг дүй дүршэлтэй энэ механизатор техникэ заhабарилгада мүн ле эрхим hайнаар худэлжэ гарahан байна.

Н. НАМСАРАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник, социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ А. А. Луненкын трактор мүнөө наг шэбхэ зөөлгэдэ хабаадалсана; дүй дүршэлтэй механизатор А. А. Луненко.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

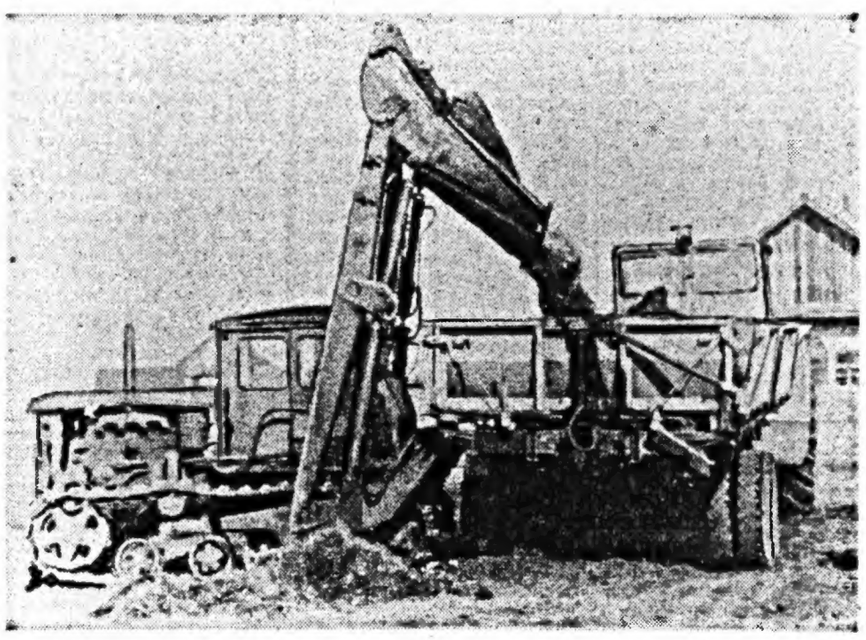

hАЛБАРИИН ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭ

ТАСС ЭЛИЙЭЛЭЛ

СССР-эй Нүүрhэнэй промышленностиин министерствын коллегиин үргэдхэгдэмэл заседани апрелиин 24-дэ Москвада болобо. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриинүүдые бэелүүлхэ талаар hалбариие хүгжөөхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. СССР-эй нүүрhэнэй промышленностиин министр Б. Ф. Братченко элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих коллегиин заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц коллегиин худэлмэридэ хабаадаhан байна.

(ТАСС).

СОВЕТ ХҮН БҮХЭНДЭ—КОММУНИС ҮЗЭЛ СУРТАЛ

СССР-эй XXVI съездын шиидхэбэриинүүдэй үндэhөөр, залуу болон студент залуусые үзэл сурталайгаараа, ажалай ба зан чанарай талаарнь хүмүүжүүлые hайжаруулха зорилгоор апрелиин 25-да үзэл сурталай худэлмэрилэгдэ семинар-зүблөөн дээрэ hаhан хэлсэгдэбэ. СССР-эй Үндэрлэй министр М. А. Прокофьев, СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр В. П. Елютин, техническэ мэргэжэлэй hуралсалай талаар СССР-эй түрүүлэгшэ нэй комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Булгаков энэ асуудалаар үгэ хэлэhэн байна.

КПСС-эй МГК-гай секретарь А. М. Роганов, Украинын Компартийн ЦК-гай секретарь А. С. Каптой, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь В. Г. Захаров, КПСС-эй Московско обкомой секретарь В. М. Борисенков нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлые, партийн XXVI съездын документнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ, үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын худэлмэриие нарижуулан hайжаруулха тухай хөөрэбэ.

Үзэл сурталай худэлмэридэ саг үргэлжын анхарал ороолдолго хандуулдагайнь, марксизм-ленинизмын суртал hургаалнуудые, партийн дүлэтэ үгые олоной дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлдэг пропагандистска кадрнуудые дэмжэдэгэйнь түлөө семинарта хабаадагшад ленинскэ Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, нүхэр Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

РОССИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗАМААР ДАБШАБА

Россин Федерациин промышленностиин худэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриинүүдые ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариинүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын, худэлмэриин ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Продукци үйлэдбэрилгын нинтэ хэмжээгээр, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр, гол зүйлэй эдэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаар нэгэдэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ гэжэ 1981 оной нэгэдэхи кварталда республикын промышленностиин гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дунгүүд тухай РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэриин ургалта 2,5 процент болоо. Ажалай бүтээсэ 2,4 процентээр ургаа, энээнэй ашаар үйлэдбэриин ургалтын 96 процент абтаhан байна. Ашаг олзо дээшэлээ.

Москва, Ленинград хотонуудай, автономито республикануудай, хизаарнуудай, областнуудай промышленность продукци үйлэдбэрилхэ кварталайнгаа түсэбые дүүргээ. Тинхэдэ Карельскэ болон Буряадай автономито республикануд, Мурманска ба Ульяновска областнууд энэ талаар даабаряа дүүргэжэ шадабагүй.

Нефть болон газай конденсат, газ, түмэрэй руда, булад, ургамалнуудые хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүд, каустическэ содо, приборнууд болон автомат хэрэгсэлнүүд, тоолон тодорхойлогын техникэ, эдэнэй запас частнууд, автомобильнууд, тракторнууд, хүлөө ажахын машинануд, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинануд, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин технологическа түхеэрэлгэнүүд, оёдолой ба кондитерска хэрэгсэлнүүд, соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан, мүн бусад түхэлэй олон продукци үйлэдбэрилэн гаргаха талаар кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Промышленностиин хэлэ хэдэн hалбариин худэлмэриин технико-экономическа дүнгүүд, бүтээн гаргаглаhан продукциин шанар hайжаруулагдаа. Нёдондоной нэгэдэхи кварталайхитай сасуулбал, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 11 процентээр дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэнүүд, сернэ кислота, химическэ угаhа, переменнэ тогой электродвигательнүүд, химическэ түхеэрэлгэнүүд, hайн шанартай модо, саарhа хабсаргагдамал түмэр-бетон, арhан гутал болон бусад зарим продукци үйлэдбэрилгын түсэб дүүргэгдээгүй. Үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд, предприятинуудаа продукци гаргаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгүүдые хямдаруулха, нөөсэлэлгэ хэхэ талаар тогтоогдоhон даабаринуудаа дүүргээгүй, баталагдан абтаhан договорнуудай, нарядуудай ёhоор, хэрэглэгшэдтэ продукци эльгээхэ түсэбөө бүхы хэмжээгээрнь дүүргэбэгүй.

Промышленностиин худэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, бии байгаа арга нөөсэнүүдые элирүүлэн ашаглаха хэмжээнүүдые бэелүүлhэн байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯА НАРИЖУУЛХА

«Бүхы шатануудта эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, бүтээмжэтэй һайнаар, саг болзор соонь хэрэгээ дүүргэхээр ажаллахаа», —гэжэ КПСС-эй XXVI съездын баталан абаһан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүтжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор хэлэгдэнэ. Гүрэнэй даабари, абаһан уялтаяа саг болзортонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гээшэ хүн бүхэнэй нангин зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно. Даабаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула юу хэхэ хэрэгтэйбэ? Минии һанахада, даажа абаһан ажал хэрэгтээ тон харюусалгатайтаар, үнэн сэхээр хандаха ёһотойбди.

Хэнэйшье мэдэһээр, һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд ямарханшье бэрхэшээлнүүдые зоримгойтоор дабажа, хэдэхэшье, хаанаашье амжалта туйлаһан дэ байдаг.

Манай барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын коллектив 1979 ондо эмхидхэгдэжэ, БАМ-ай 305-дахи километртэ түбхинэнэн юм. Коллективнай үшөөл залуу. Гэбэшье энэ богонихон сагай туршада манай поездын хүдэлмэришэд нилээд ехэ ажал хүдэлмэри хээ, дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд олоор урган гараа.

Поездымнай хүдэлмэришэд Гранитный, Гоуджекит, Солнечный посёлогуудта байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые, промышленна объектнүүдые бодхоохынгоо хажуугаар, хайр шорой малтажа, шулуу бутаргажа, Байгалай, Байгалай эрьеын тоннельнүүдые баригшадые, түмэр замай рельс табигшадые барилгын материалаар дутамаггүйгөөр хангаха хүдэлмэри дүүргэнэ. Һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, бүхы объектнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ манай поездын хүдэлмэришэд эрмэлзэдэг.

Поездымнай олонхи хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, халаан бүриин даабари үлүүлхын түлөө тэмсэнэ. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ, хүдэлмэриин хэдэн мэргэжэл шудална.

Коммунист Виктор Серафимович Шекуновой хүтэлбэрилдэг бригадые абаад үзээ. Энэ бригадын коллектив шулуу бутаргаха тон харюусалгатай ажал хэдэг юм. Эдэнэй оролдосо, шадабариһаа, үнэн сэхээ ажалһаа ехэ юумэн дулдыдаг гээшэ. Мүнөө Байгалай тоннелиин хана бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Бутаргадаһан шулуун тон ехээр хэрэглэгдэнэ. Тоннельнэ 19-дэхи, 12-дохи отрядуудай коллективүүдэй эрилтые түтэс һайнаар хангахын тула В. С. Шекуновой бригадын коллектив ажалайнгаа эршые халташье һуладханагүй.

Гранит шулуу бутаргадаг ПДСУ-200 түхеэрэлгээ минутыншье туршада миин байлгангүйгөөр ашаглажа, халаанай туршада 200—250 кубометр шулуу бутаруулха даабаряа 600—700 кубометртэ, заримдаа 800 кубометртэ хүргэжэ, даабаряа гурба дахин үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Ямар аргаар эдэнэр нимэ үндэр бүтээсэ туйлажа шаданаб?

Нэгэдэхеэр, бригадын хүдэлмэришэд бэе бэедээ туһалалсадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг, хоёрдохёор, хүдэлмэриин хэдэн ондоо мэргэжэл шудалһан, гурбадахяар, даабариин дүүргэлтые, бутаргаһан шулуунай шанарые өөһэд хоорондоо шалгалсадаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, түс бригадын гэшүүн Анатолий Храпин ПДСУ-200 түхеэрэлгэ хүдэлгэхэ машинистын мэргэжэлтэй. Тиигэхэдэ трактор, бульдозер жолоодохо үнэмшэлгэтэй. Хүдэлмэриин хэдэн мэргэжэлтэй хүн үйлэдбэрилдэ ехэ туһатай байдаг. Хараад үзэгты. Һаяшаг карьер соо хүдэлдэг «Интер-500» бульдозерой жолоошөн үбшэлжэ, ажалдаа гарабагүй. Бульдозергүйгөөр яажа шулуу бутаргахабши. Анатолий Храпин үнишье бодомжолонгүй, «Интер-500» бульдозерто һуугаа. Тэрэнэй туһалагша Василий Мамедов шулуу бутаргадаг ПДСУ-200 түхеэрэлгээ шадамар бэрхээр ашаглажа, халаанайнгаа даабари дүүргээ һэн. Иимэ ушар үйлэдбэри дээрэ али олон дайралдадаг ааб даа. Тиимэһээл хүдэлмэришэн бүхэн хэдэн ондоо ажал хэжэ шадахаар һураха ёһотой.

В. С. Шекуновой бригадын коллектив үнэрһэн жэл 90 мянган кубометр шулуу бутаргаха даабаряа 120 мянганда хүргэжэ, олоной, илангаяа Байгалай тоннель баригшадай һайшаал магтаалда хүртэһэн юм. Энэ бригадын коллектив арга болмжоёо һайса хаража үзөөд, байгша ондо 130 мянган кубометр шулуу бутаргажа, тоннельнэ отрядуудта эльгээхэ гэһэн уялга абаба. Тус коллектив һаяшаг тоннельнэ 12-дохи отрядай Н. Ерёменко, тоннельнэ 19-дэхи отрядай В. Ясинский гэгшэдэй бригадануудай коллективүүдтэй социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталба. Энэ бригадануудай коллективүүдэй гэшүүд дундаа ябалсадаг, дүршэл шадабаряа хубаалдадаг.

Н. Ерёменкын бригадын коллектив байгша оной январь һарада 100 метр тоннель бетоноор «хубсалуулха» аад, үнэн дээрээ 147 метр тоннель бүхэлжэ, даабаряа ходо үлүүлээ. В. Ясинскийн хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив даабариһаа гадуур 32 метр тоннель бетоноор бүхэлөө.

—Бидэ бутаргадаһан шулуу дутамаггүйгөөр абанабди. Барилгын материалай шанарыншье һайн. Даабаряа үлүүлхэ хэрэгтэмнай энэ ехэ түлхисэ болоно, —гэжэ тоннельщигүүд мэдүүлнэ. Зүб даа. В. С. Шекуновой бригадын коллективэй коммунис ёһоор, үнэн сэхээр ажалдаа хандаһан дээрэһээл шулуун ехээр бэлэдхэгдэжэ, тоннельнүүдые бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэри хурдан түргэнөөр хэгдэнэ.

Минии хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын тула яһала оролдоно. Хоёр жэлэй туршада манай бригадын коллектив 161-дэхи серийн 12 гэр, Гранитный посёлогто соёлой байшан, столово, магазинуудые бодхоогоо. Бидэнэр В. С. Шекуновой бригадын коллективэй хүдэлмэришэдтэл адли хэдэн мэргэжэл шудалха, дүршэл шадабаряа нарижуулха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулнабди. Барилгашан бетонщигой, штукатурщигай, модошо дарханай ажал тэгшэ һайнаар хэжэ шадаха ёһотой. БАМ дээрэ һайн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд дуталдадаг. Тиимэһээл залуушуулые һургаха, дүршэл шадабариинь дээшэлүүлхэ талаар тон ехэ ажал ябуулга хэнэбди. Минии бригадада Латвиһаа, Эстониһоо, Белоруссиһаа ерэһэн залуушуул ажаллана. Хойто-Байгал ерээд байхадаа, зариманиинь барилгашанай ямаршье мэргэжэлгүй гэжэ элирбэ. Залуу хүбүүдые һургахал бологдоо.

Бидэ 161-дэхи серийн гэр 90 хоногой туршада хабсаргаха аад, 40—45 хоногой туршада гэр болхонобди. Һара бүриингөө даабари коллективэрээ 125—130 процент дүүргэжэ, бүхы объектнүүдые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар тушаанабди. Үнэрһэн жэл Гранитный посёлогто 161-дэхи серийн табан гэр, 300 хүнэй һууритай соёлой байшан барижа, ашаглалгада тушаагаа һэмди. Солнечный посёлогто магазин, хоёр бүлэ айлай орохо 3 гэр, сад-ясли барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушааһан байнабди.

Манай бригадын коллектив «Нижнеангарскстрансстрой» трестын коллектив дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ хэдэн удаа илажа, дамжуулгын Улаан вымпелээр, мүнгэн шангаар урмашуулагдаа һэн. Коллективнай партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжожо, шэнэ табан жэлдэ үшөө шангаар ажаллаха, барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар эрид шиидэнхэй. Бидэ партиин XXVI съездын материал ехэл анхаралтайгаар шудалжа байнхайбди. Шэнэ табан жэлдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин XXVI съезд гол анхарал хандуулна. Энэ зорилго беэлүүлхын тула бидэ, барилгашад, мэргэжэл шадабаряа улам нарижуулха, социалис мүрысөөндэ үшөөл эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ болоноби.

А. БЕРКИС,
барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын бригадир.

Хандагатайн леспромхозой арболитова цех 1974 онһоо хүдэлжэ эхилһэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 5000 кубометр арболит панель гаргагдаһан һаа, энэ жэлдэ цехэй хүдэлмэришэд 8000 кубометр продукци үгэхөөр хараална.

Энэ цехэй ажалай түрүүшүүл Константин Константинович Муравицкий, цехэй механик Виктор Иванович Кучук, мастер Евдокия Сафроновна Филиппова гэгшэд түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг, ажалай түрүүшүүл гэжэ коллективаа соогоо суурхадаг.

—Бидэ арболит хэхэ цемент Ангарск хотоһоо асарнабди. Энэмнай ходо дуталдадаг, тэрэнние холоһоо асарханьшье бэрхэ байдаг. Баунтын райондо арболидаар баригдажа эхилһэн гэрнүүдтэ хэрэгтэй арболит дутамаггүй бүтээн гаргахын тула мүнөө оролдонобди. — гэжэ цехэй начальник Ю. Б. Шаданов хөөрэнэ .

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арболитова цехэй оператор К. Муравицкий.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАД УРМАШУУЛАГДАБА

Республикымнай промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй уралан нарижуулагшад, ухааалан зохёогшод партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулна. Арбадахан табан жэлэй туршада 47 миллион түхэригэй дурадхал оруулагдаһан байха юм. 1980 оной даабари 125 процент дүүргэгдэжэ, 12,5 миллион түхэригэй дурадхал оруулагдажа, промышленна үйлэдбэриин элдэб һалбариннуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хүргэһэн байна.

Улаан-Удын авиационно, судна бүтээлгын заводуудай, Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын уралан нарижуулагшад олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, онсо шалгарһан байна.

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облсовпрофой гаргаһан шиидхэбэринь ёһоор, Улаан-Удын авиационно заводой коллективтэ 2000 түхэригэй нэгэдэхи шан барюулагдаба (директорынь Ю. В. Конышев, ВОИР-ай советэй түрүүлэгшэ И. У. Ассев).

Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой коллектив хөрдохи мүнгэн шанда хүртөө (директорынь А. В. Юхлин, ВОИР-ай советэй түрүүлэгшэнь А. В. Студенников).

Улаан-Удын гадар хубсаһанай фабрикын коллективтэ гурбадахи шан үгтөө (директорынь А. Д. Тармаев, ВОИР-ай советэй түрүүлэгшэнь А. И. Турло).

Предприятинуудай коллективүүдэй фондын мүнгэнһөө эдэ шангууд түлэгдэхэ юм. Эрхим уралан нарижуулагшадта, ухаалан зохёогшодто шангай мүнгэнэй 70 процент түлэгдэхэ. ВОИР-ай эдэбхитэй гэшүүд 30 процентээрнь урмашуулагдаха байна.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

АНХАРАЛ ОРОЛДОНО ГАРГАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг эхэнэрнүүд тухайда анхаралаа ехээр хандуулха гээшэ манай ороной социально-экономическа хүгжэлтын эгэл толотомо шэнжэнүүдэй нэгэниинь болоно. Партиин XXVI съездын документнүүд соо тэрэ үргэнөөр харуулагдаһай. Эхэнэрнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай, эхэ болох үхибүүдые хамгаалгын асуудалнуудаар РСФСР-эй Верховно Советэй комиссиин заседани апрелиин 20-до Москвада болобо. Ивановска болон Костромской областнуудай текстильнэ предприятинуудта хүдэлдэг эхэнэрнүүдэй ажалай, ажаһуудалай, амаралтын, медицинскэ хангалтын эрхэ байдалые һайжаруулхын тула һүүлэй үедэ ехэ юумэн хэгдээ гэжэ депутадуд дэлгэрэнгыгөөр шэнжэлээ.

Комиссиин түрүүлэгшэ — ВЦСПС-эй секретарь А. П. Бирюкова заседаниие хүтэлбэ.

Арадай депутадуудай Ивановска областной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. В. Мокряковой, арадай депутадуудай Костромской областной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. Е. Ереминой элидхэлнүүдые, депутат А. Е. Васильковскийн нэмэлтэ элидхэлые шагнажа зүбшэн хэлсээд, энэ шухала һалбарида областнуудтай дотор ехэ хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ комиссиин тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта арбадахи табан жэлдэ ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха, санитарно-элүүрүүлгын хэмжээ ябуулагдуулах, бэелүүлхэ комплексно үзэсэгүүдээр хараалагдаһан даабаринуудые РСФСР-эй Текстильнэ промышленностиин министерство, «Ивхлоппром», «Ивпромтехноткань», «Вольгальнопром» гэжэ промышленна нэгэдэлнүүд, бусад нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй, харин тиихэнэ арадай депутадуудай областной, городской болон районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй урда ёһотой эрилтэнүүдые табигүй гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчина, РСФСР-эй текстильнэ промышленностиин министр А. М. Парамонов, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй, СССР-эй болон РСФСР-эй министерстванүүд болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд комиссиин хүдэлмэриндэ хабаадаһан байна.

(ТАСС).

СОЮЗНА республикануудта

ХАМЖААНАЙ ҮНДЭҺӨӨР

«Ленинград шадарай «Синявинская» ба «Южная» гэһэн шубуунай фабрикануудыг проектээр хараалагдаһан хүсэндөө түргөөр оробо. 1981 ондо тэдэ ашаглалгада оруулагдаһан байна. Түрүүшынхинь үндэгэ, нүгөөдэнь диетическэ мяха үйлэдбэрилдэг юм. Хараалагдаһан болзорноо жэлээр урид тэдэ продукци үгэжэ эхилһэн байна. Һалбариин шубуунай 15 фабрикын туд бүхэниие түсэбэй ёһоор бүрин хүсэдөөр хүгжөөхын тула ажахынууд хоорондын хамжаанай үндэһөөр трестын техническэ болон бусад нөөсэнүүд хубаарилагдадаг юм. Тэдэнэй зариманд үүлтэртэ һүрэгые бүридхэдэг, нүгөөдэдэнь тахяа дэгжээдэг, гурбадахидань шэнэ технологи туршадаг байна.

Шубуушадай ажабайдалдашье ехэ хубилалтануудтай болоо. Шубуунай фабрика бүхэнэй дэргэдэ болбосон түхэлтэй һуурин тосхонууд бодожо, хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй хэдэн мянгаад бүлэ шэнэ гэрнүүдые толлоһон байна. Кадрнуудай асуудал мүн лэ шиидхэгдээ: институдуудта, техникумүүдтэ, училищинуудта һураһан 300 — 400 стипендиат инженернүүдэй, зоотехнигүүдэй, операторнуудай дипломуудые жэл бүри абадаг юм.

РСФСР-эй Хара бэшэ хүрьһэтэй зоны областнуудай болон автономито республикануудай, Сибириин болон Алас-Дурнын ажахынуудай мэргэжэлтэд үйлэдбэриие оньһожоруулха талаар Ленинградай шубуушадай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шудалдаг байна.

СЕМАФОРГҮЙ ХАРГЫ

Республикын түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд семафорнуудые тодхон табиха бэшэ, харин өөһэдөө абажа ябахые шиидэнхэй. Москвагай түмэр замай транспортын инженернүүдые бэлдэдэг институдай мэргэжэлтэдтэй хамта эдэ замай юрэ бусын участок байгуулһан байна. Кабина дотор тодхогдоһон бишыхан семафорнуудые залан хүтэлхэ оньһон түхеэрэлгэ ехэ станци дээрэ тодхогдоо. Эндэһээ кабеляар бэшэ, харин рельснүүдээр дамжан, кабина руу гэрэл-дохёо үгтэдэг байна. Тиимэһээ сагай ямаршье уларилда машинист хэрэгтэй мэдээгээ абадаг болоо.

Шэнэ түхеэрэлгэ тон найдамтай, экономическа талаараа ашаг үрэтэй байна гээд туршалга харуулна. Семафорнуудые хүдэлгэхын тулада элшэ хүсэ дамжуулха утаһа татаһанай, бусадшье барилгануудые бодхооһоной хэрэггүй. Гансал энээнэй ашаар замай километр бүхэндэ 14 мянга шахуу түхэрит алмаха байна.

ЗАЛУУШУУЛ

«Пяргале» («Победа») колхозой парткомой дэргэдэ залуу мэргэжэлтэдтэ туһалха совет эмхидхэгдэнхэй. Һурагшадай мэргэжэлээ шэлэхэдэнь туһалха, дээдэ һуургуулинууд болон техникумүүдтэ ажахын стипендеэр һураха залуушуулые шэлэхэ, мэргэжэлтэдые тосхондо тогтоожо хүдэлгэхэ гээшэ советэй гэшүүдэй анхаралда байдаг.

ТОСХОНДО ҮЛЭНЭ

Ветерануудай, һургуулиин партийна организацийн түлөөлэгшэд, ажахын хүдэлмэрилэгшэд советэй бүридэлдэ ородог юм. Тэдэнэр ахалагша классай һурагшадтай уулзалгануудые үнэргэдэг, хүдөө ажахын институдуудай багшанарые һургуулида урилдаг.

Мүнөө ажахыда тусхай һургуулитай 50-яад мэргэжэлтэд ажаллана. Тэдэ фермэгүүдые, барилгын эмхинүүдые, заһабарилгын мастерскойнуудые хүтэлбэрилдэг. Тэдэнэртэ ажаһуудалай һайн эрхэ байдал байгуулагдадаг юм. Советэй зуршалгаар колхозой правленни хубиин ажахытай болохынь тула урьһаламжын мүнгэ үгэдэг, гэр байраар хангадаг юм.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ ЗАХИЛААР

Гиждуванска районой Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой түб буусадахи «Коммунизм» гэжэ тосхондо арадай уран гартанай бодхооһон барилгануудай хажуугаар мүнөөнэй архитектурын бүтээлнүүд жэрылдэнэ. Түбэй талмай тээшэ ошоһон гол гудамжые зубшан национальна угалза хээгээр гоёогдоһон хоёр дабхар гэрнүүд бодоноһой. Соёлой ордон, магазин нууд, кафе, кинотеатр бии. Харгын хажууда һүргуули, үхибүүдэй комбинат, медицинскэ пункт баригданхай.

Проект зохёогшод болон барилгашад колхознигуудай захилые хараада абаһан байна. Олон үхибүүдэй бүлэнүүдэй байха табан таһалгатай байрануудые олон. Залуу гэр бүлэдэ зорюулагдаһан хоёр таһалгатай гэрнүүдшье бии.

ҮДЭР БҮХ НӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

БЭРХЭТЭЙШЬЕ ҺАА, БЭЕЛҮҮЛМЭЭР

Яруунын совхозой нэгэдэхи тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Григорий Петрович ЯКОВЛЕВАЙ хөөрөөнһөө.

— Эхилээд байһан арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тула оролдохо гээшэ совет хүн бүхэнэй нэрэ хүндын, һэшхэлэй хэрэг болоно. Эхэ ороноймнай ерэдүйн сохэ хүгжэлтэ, бидэнэй жаргалта байдал өөһэдымнай али зэргэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнһөө, бүхы даалгадаһан юумэсэ хэр һайн шанартайгаар бүтээһэннээ дулдыдаха ха юм.

Жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ орон доторнай газар тушаа, илангаяа газарай үрэжэл һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоһониинь һайшаалтай. Эндэнээ ороо̂о тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ абтаһан Год шэглэлнүүд соо, мүн Бүхэсоюзна агропромышленна ческа зүблөөн дээрэ онсо заагданхай. Тиихэдээ орон дотор жэлдээ дунда зэргээр 238—243 миллион тонно ороо̂о таряа абадаг болохо зорилго табигдана.

Иигээд ерэхэдээ, бидэ, хүдөөгэй механизаторнууд, таряашад арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ, эгээл харюусалгатай газарта хүдэлжэ байна гээшэбди. Онооогоор хэлэбэл, таряалан болон сабшалангай үрэжэл һайжаруулха бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхэ, гектар бүриһөө шадаал һаа, ехэ ургаса хуряахын тула улам шангаар ороолдохо болоноби.

Би совхоздоо анхан механизатораар, отделениийнгээ механигаар хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо гуша шахуу жэлдэ тарян ажалтай холбоотой ябанаб. Һүүлэй 9 жэлдэ тракторно-тарян ажалай бригадые хүтэлбэрилнэб.

Гушаад жэлэй саада тээхитэй жэшэхэ болоо һаа, ажахымнай байдал, механизаторнуудай ажал эрид һайжарда. Энэ хугасаа бултыень абангүй, һүүлэй ароаад жэлые хараад үзэхэдэ, хүдөө ажахыда нилээд ехэ хубилалта болоо. Гансахан манай бригадада мүнөө гэнжэтэ 5 трактор, мөөртэ 12 трактор, 8 комбайн болон бусад олон техникэ, машина бии. Мүн газарай үрэжэл һайжаруулха минеральна үтэгжүүлгэ жэлһээ жэлдэ ехээр үгтэнэ. Саашадаашье техникын, тэрээндэ хэрэгтэй запчастинин, минеральна үтэгжүүлгын улам ехээр үгтэхэ байһаниниинь элитэ.

Энээниие юундэ дурданабши гэхэдэ, мүнөө механизатор, таряашадта үндэр ургасын түлөө оролдоходоньш, урматай һайн эрхэ нүхэсэл, бүхы арга боломжо бии болонохой. Тиимэһээ энэ гараад байһан табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэдэхэ байһаниниинь найдамтай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа үнэрэгшэ табан жэлэй туршада манай бригадын механизаторнууд газар тарялангай культура дээшэлүүлжэ, ороо̂ото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса һайжаруулха талаар зарим тэмы хүдэлмэри ябуулжа захалһан байна. Тиигэжэ мүнөө энэ ажалаймнай үрэ дүн тобойсо харагдажа захалаа. Тодорхойлбол, нёдондо бидэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэһэн байнабди. Илангаяа тэжээлэй ургамалнуудай ниадад ургастай байгаа юм.

Манай бригадын тарялан гэнэ. Тиигээд ургаһан тарягаа түргэн хуряажа, намарай нааг ехээр хахалдаг болоо. Хоёрдохёор, газараа һайнаар үтэгжүүлдэг, эрхим шанартай үрэнэ бэлдэдэг болоодби. Һүүлэй жэлнүүдтэ хабар үрэнэ тарихынгаа урда тусхай сеялкээр минеральна үтэгжүүлгые газарай хурьһэндэ локально-ленточнэ аргаар оруулнабди. Гурбадахяар, газар хахалан ажаллаха дүүрилхэ хүдэлмэриие 3-дахи тракторна бригадын механизаторнууд хэдэг юм. Тарилга манай бригадынхидта даалгагдадаг. Иигэжэ ажалаа хубааралан хэхэдээ, хүн бүхэн нэгэ хүндэлмэридөө түргэн дүршэдэг гээшэ. Иимэ арга нэбтэрүүлһэнэйнгээ ашаар газар элдүүрилгын, мүн тарилгын шанар эрид һайжараа. Эндэһээ тарянай болон тэжээлэй ургаса хоёр дахин дээшэлэгдээ.

Манай совхоз «Бурятсортсемпром» нэгэдэлдэ ородог болоһоннооо хойшо олон жэлэй ногооной үрэнэ үйлэдбэрилхэ мэргэжэлтэй болоһон байна. Тиимэһээ тэрэнэй үрэнэ хүрэнгэ үйлэдбэрилгые саашадань ехэ болгохын тула тусхай түсэб зохёогдоноой. Тус түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор ороо̂ото болон тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые ехэ болгохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулха болоноби. Севооборот гэшэмнай газар тарлаанан ашагтайгаар эрхилхэ гол үндэнэ һуури болодог ха юм. Олон политой севооборот зүгэ̂ ходо̂ хэрэглэхэдэ хэзээдэшье туһатай байдаг. Манда севооборотто хэрэглэхэ ургамалнуудшье шэлэгдэнхэй, тиигэжэ агрономой тусхай схемын ёһоор таригдаха болоно. Тобшолбол, бидэ байгша ондо 3100 гектарта тарилга хэхэ даабаритайбди. Тэрэнэйнь 900 гектарынь үгэжээлэй ургамалнууд эзэлхэ юм.

«Тэлэмбэ» гэжэ тарялангай 1300 гектар газарта олон жэлэй ногоон таригдадаг. Эндэһээ нёдондо түсэбтэ 13 мянган центнерэй орондо 17 мянган центнер һайн шанартай үбһэ абаа һэмди. Бидэ үбһэ хуряахадаа, комплексно аргаар хүдэлдэгбди. Саншаха, хуряаха, тармаха тусхай звенонуудые байгуулһанайнгаа ашаар богонихон болзор соо (25—30 үдэрэй туршада) ажалаа дүүргэдэг болонхойбди. Эдэ звенонуудта хэрэгтэй машина, техникыень даалгажа үгэдэгбди. Мүн хүтэлбэрилэгшэдыньшье ажалаа һайса мэдэхэ хүнүүд юм. Жэшээлхэдэ, үбһэ тармаха звеное районно Советэй депутат, Паши Ангелинагай шанда хүртэһэн Анна Никитична Васильева хүтэлбэрилдэг.

Саашадаа ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай һайн, бүри ехэ ургаса абаха арга боломжо бидэндэ бии. Бригададамнай гол түлэб хори гаран жэлдэ хүдэлжэ байһан, ажалаа һайн мэдэхэ болоһон механизаторнууд олон. Николай Игнатьевич Перетолчин, Николай Васильевич Быков, Николай Иванович Просков, Анна Никитична Васильева болон бусад газар хахалха, таряа хуряаха, үтэгжүүлгэ гаргажа тараaха гэхэ мэтэ эгээл харюусалгатай хүдэлмэрние бэедээ даажа абаад, залуушуулаа дахуулан ажалладаг гээшэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгада мүнөө түлэг бэлдэжэ, оанабди. Үрэнэ хүрэнгэмнай үни хада сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүрэгдөө.

Хэлэһэн дээрээ үшөө юу нэмэлтэйбо̂ гэхэдэ, газарамнай ехэнхи хубі уйагдангүй орхигдошоно. Юундэб гэхэдэ, сошалны тарялангаа уһалха хүдэлмэреэ шухалда тооломгүй, ёныи тедыгэ, хайша хэрэгтэр, хэзээдэшье гэдэдэггүй газар гэжэ тоолоодлэ байхадаа, һанаанда хүрэжэ шаданагүйбди. Тиимэһээ эдэ бүгэдые харааа абажа, ерээдүйн баян ургасын түлөө оролдолго гаргаагүй һаамнай, нитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ асуудал шиидхэгдэхүй бшуу.

Д. ДОНДОКОВ
бүшэжэ абаба.

АНХАРАЛАА ХАНДУУЛНАГҮЙ

Бооцын совхоз эмхидхэгдэһээр дүрбэн жэл шахуу болобо. Урдань совхозой отделени байһан газарта байгуулагдаһан ажахыда үйлэдбэриин баазагүй байһаниниинь мэдээжэ ааб даа. Илангаяа техникэ заһабарилха мастерскойгүй дээрэһээ эндэ бэрхэшээлтэ байдал тохёолдоногы. Тиимэһээ хуушан гараж соогоо машина, трактораа оруулжа, заһабарилга хэдэг болобошье, тэндэнь уйтан, хүйтэн дээрэһээ ажалынь ургашатай ябадаггүй.

Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэриин хаа хаанагүй эхилжэ байнада. Тус совхоз харюусалгатай хаһадаа хүсэд бэлдээгүй байшаба. Жэшээлбэл, эндэ заһабарилгада ороо̂о 17 тракторай долоониинь үшөө бэлэн болоодүй байһаар.

—Сэхыень хэлэхэдэ, бидэнэр үбэлэй сагта тракторнуудые заһабарилма хүдэлмэри муугаар ябуулаабди. Тиимэ тусхай мастерскойгүй дээрэһээ механизаторнуудная газаа хүдэлхые арсалаг. Нёдондошье нимэл байдалтай байгаа һэмди. Поли дээрэ гараһаар лэ үдэртөө 5—6 тракторнай эбдэржэ, һаатшадаг байгаа,—гэжэ совхозой тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир Н. А. Плюснин зүрхээ үбдэнгеэр хэлээ һэн.

Энэ совхоз үнгэрэгшэ жэлэй хабарай тарилгые ехэ хожомдуулжа, муу шанартайгаар хэһэн дээрэһээ ургасашье тон бага абаһан юм. Зарим полинуудта юуншье ургаагүй бэлэй.

Үнгэрһэн хабар мүн лэ нимэ муу бэлэдхэлтэйгээр хабарай тарилгые уттаһан тус совхозой ахамад инженер В. Н. Филиппов, ахамад агроном П. Ф. Маслов тухэрсэн жэлэй туршада юун тухай бодожо байгаа гэшэб гэжэ асуултай. Тэдэнэр тусхай мастерскойгүйгөө мэдэжэ байгаад, дулаанай сагта тарилгада хабаадуулагдаха техникээ заһабарилха хүдэлмэри эмхидхээгүй.

Энээнһээ гадна эндэхи механизаторнууд, ахамад инженер В. Н. Филиппов, ахамад агроном П. Ф. Маслов, мастерскойе даагша И. Д. Плюснин тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир Н. А. Плюснин гэгшэд үнэтэй сэнтэй техникээ хадагалха хэрэгтэ тон муугаар, эзэн бусаар хандана гэжэ тэмдэглэхээр.

Нёдондо хабарай тарилгын һүүлээр полиһоо асарагдаһан плугууд, сеялкэнүүд шорой шохойһоонь сэбэрлэгдээгүй, газаа хаягдашанхай хэбтэбэ. Хүдэлгэжэ болоо̂ор олон сеялкэнүүд заһабарилагдангүй орхигдошоһон байна. Тэд совхоз шэнэ техникэ абахын тула хэды ехэ мүнгэ зөөри гаргабаа, хуушанаа һэльбэн зайлаашаглахые ороолдоногүй.

Ороо̂оной комбайнуудта болон подборщигуудта нанаа хойшо гаршье хүрэнгүй, шорой шохойһоо гадагдаагүй байба. Зарим комбайнуудай' мөөрнүүдынь ... гээ табижархинхай харагдана.

Иимэ байдал хаража ... гаад, совхозой дирекци, ... ком, арадай хиналтын ... лэг, «комсомолой прожектор» юундэ шуу хэмжээ абаа... гүй юм гэжэ асуухаар ... лоо.

С. ПАВЛОВ.
Зэдын район.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

(Эхиниинь манай газетын апрелиин 25-най номерто)

СССР-эй ТҮМЭР ЗАМАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан соционалис уялганнуудаа дүүргэхэдээ, түйлаһан амжалтануудынь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Василенко Людмила Борисовнае — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой изолировщица.

Мордовской Пантелеймон Романовичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Улаан-Удын участогай электромонтер.

Новикова Надежда Андриановнае — түмэр замай Горхоной дистанциин монтер.

Ощепков Иван Ивановичые — Галуута-Нуурай локомотивна депогой слесарь.

Русских Александр Семеновичые — дохёогой болон хэлхеэ холбооной Галуута-Нуурай дистанциин электромонтер.

Самбуев Дамбинима Норбоевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Трухин Иван Гавриловичые — Улаан-Удын локомотивна депогой слесарь.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Волков Виктор Ефимовичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой мастер.

Гандышев Владимир Никифоровичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Улаан-Удын участогай электромонтер.

Горбунов Владимир Ивановичые — түмэр замай Улаан-Удын дистанциин бригадир.

Добрынин Иван Степановичые — Улаан-Удын вагонно депогой слесарь.

Кисынова Елена Ефимовнае — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой хэбшэн.

Котова Прасковья Даниловнае — граждан барилганууд Улаан-Удын дистанциин маатуршан.

Леонова Мария Фёдоровнае — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой машинист.

Марков Геннадий Анатольевичые — дохёогой болон хэлхеэ холбооной Улаан-Удын дистанциин электромонтер.

Михайлов Валерий Петровичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой мастер.

Мишарышев Владимир Никифоровичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Улаан-Удын участогай электромонтер.

Михалев Павел Георгиевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой мастер.

Мясников Леонид Павловичые — түмэр замай Галуута-Нуурай дистанциин монтер.

Пугачев Юрий Иосифовичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Мысовскойн участогай мотовозой машинист.

Танхаров Буда Соктоевичые — Улаан-Удын локомотивна депогой машинистын туһалагша.

Черняков Василий Александровичые — Улаан-Удын локомотивна депогой машинист.

Марков Геннадий Анатольевичые — дохёогой болон хэлхеэ холбооной Улаан-Удын дистанциин электромонтер.

Шестакова Мария Петровнае — Улаан-Удын станциин вокзалай дежурна.

Юндунова Римма Радна-евнае — түмэр замай Галуута-Нуурай дистанциин мастер.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЬААР

Адамович Ранса Полиновнае — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Улаан-Удын участогай электромонтёр.

Алексеев Алексей Ивановичые — харуулай Улаан-Удын отрядай ахалагша хаалгаша.

Архипова Светлана Петровнае — Улаан-Удын ОРС-ын 24-дэхи магазинай таһалгаша даагша.

Бабушкин Юрий Сергеевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой электромонтёр.

Болотова Тамара Валентиновнае — түмэр замай Улаан-Удын станцыгын нэмүмэй багша.

Бурмакин Михаил Максимовичые — Улаан-Удын ОРС-ын 24-дэхи магазинай таһалгаша даагша.

Гаджиев Татьяна Дмитриевнае — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой мүлигшэ.

Дурмакин Александр Евграфовичые дохёогой болон хэлхеэ холбооной Галуута-Нуурай дистанциин автомашинин жолоошон.

Ефимов Ефим Петровичые — түмэр замай Сэлэнгын дистанциин бригадир.

Кузнецов Николай Сергеевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Лапшалед Александр Павловичые — түмэр замай Мысовскойн дистанциин бригадир.

Мельникова Таисия Ивановнае — Зүүн-Сибирийн түмэр замай машинна 56-дахи станциин харгы замай оператор.

Мункуев Ланзад-Доржи Дутаровичые — ВОИР-ын Буряадай областной совет түрүүлэгшэ.

Нарбеев Василий Петровичые — түмэр замай Улаан-Удын отделениин таһагай даргалагша тэзэгшэ.

Пастухов Валерий Афанасьевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Куэмичев Виктор Николаевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой фрезеровщик.

Лычагин Юрий Ивановичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Маленькая Нина Ивановнае — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой электромонтёр.

Мельников Владимир Сергеевичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой котельщик.

Михайлова Ефросинья Илларионовнае — Улаан-Удын локомотивна депогой харгын аюул усадхагша.

Санжимитыпова Вера Цыжиповнае — Улаан-Удын вагонно депогой слесарьнуудэй бригадир.

Славкин Владимир Ивановичые — Улаан-Удын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой цехэй начальник.

Филиппов Виктор Васильевичые — дохёогой болон хэлхеэ холбооной Улаан-Удын дистанциин электромонтер.

Цвикилевич Анна Ильиничнае — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Мысовскойн участогай электромонтёр.

Чебунина Екатерина Панфиловнае — Медведчиково станциин ашаа тушаан абагша, тушаагша.

Чулков Владимир Иннокентьевичые — түмэр замай Горхоной дистанциин бригадир.

Чумаков Перфирий Васильевичые — түмэр замай Улаан-Удын отделениин түлишын складай слесарь.

Шестакова Мария Петровнае — Улаан-Удын станциин вокзалай дежурна.

Юндунова Римма Радна-евнае — түмэр замай Галуута-Нуурай дистанциин мастер.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

ТЕАТР

ШЭНЭ САГАЙ ШЭНЖЫЕ ХАРУУЛАН...

Сагһаа урид иаһа бараһан оюун бэлигтэ уран зохёолшо Исай Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» («Разрыв-трава») гэжэ романай удхаар найруулагдаһан зүжэг гүрэнэй ород драмын театрта табигдаба. Найруулгыень В. Демин бэшэжэ, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Н. Е. Логачев табяа. Театрай зохёохы ажалай гол шэглэлые харуулһан эрхим зүжэгүүдэй нэгэн гэжэ сэгнэгдэн, КПСС-эй XXVI съездэд тэрэнь зорюулагдаһан байгаа. Тэрээнтэй хамта тус зүжэг театрай коллективэй зохёохы ажалай тоосоон болоно гэжэ ойлгоноби.

Улаан-Удын хэдэн мянгаад харагшад, хүдөөгэй дүтын нютагуудһаа ерэгшэд «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ романай найруулгатай һонирхон танилцаһан байна. Зохёодой гол удха, уран һайхан шэнжэнүүдынь, үндэһэн маягынь сценэ дээрэ тобойлгогдон, этнографическа талаһаа зүбөөр харуулагдаа. Гадна зохёохы шэнжэ шанараараа тус коллективэй һүүлэй үедэ ургаһаниинь зүжэгэй амжалтын үшөө нэгэ эшэ үндэһэн боложо үгөө.

Харин хэдэн жэлэй урда тээ театрай сценэ дээрэ нютагай зохёолшодой бүтээлнүүд табигдадаггүй байгаа. Тиимэһээ Улаан-Удын харагшад театрта хүйтэрэнги болоһон хэбэртэй байгаа.

Буряадай аха заха зохёолшодой нэгэн И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ романай удхаар энэ зүжэгэй табигдаһан ушар хадаа театрай саашадаа хүгжэхэ замай үшөө нэгэ алхам болоно гэхэдэ алдуугүй.

Тус зүжэгэй гол удха юун болоноб? Хэр угһаа хойше үмсэ ажалаа хэзэд, хара бэсэ хараад, хамаг юумэн «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн ухаан бодолтой, сэдьхэхэ сэдьхэлтэй шэмээшэг зоной хэдэн зуун жэл соо бүхөөр һуурижаһан заншал, ёһонь нэгэ тээһээнь харуулагдана. Нүгөө талаһаань—тэрэ заншалые эбдэхэ хүсэн, шэмээшэг һууринай социалис шэнэ харилсаае байгуулгын хүшэр хүндэшье, удааншье зам зураглагдана. Тус зүжэгые Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша В. М. Бройко уралан шэмэглэлэн байна.

...Хүшэгэ нээгдэнэ. Сценын хоёр талаар угаа хүндэ гэжэ харагдахаар, зузаан модоор дархалһан үүдэнүүд. Тэг дундань дүүжэнтэй 4 худаг, дээрэ үлгөөтэй сонхо, хажуудань ород бурханай хүрэг доронь бүрүүлхэнээр аһажа байһан зула. Хүрэг доро ганса орон табяатай. Тэрээн дээрэ ута сагаан һахалтай нэгэ үбгэн хүн үхэхэ түйлдаа хүрэнхэй, арай голтой амилжа хэбтэнэ...

Иимэ зурагай дэргэдэ зүжэгэй героинуудай үйлэ хэрэгүүд хүгжэнэ. Үмсэ ажалаараа һууһан шэмээшэг таряашадай шэнэ сагай хубилалтануудые гансата ойлгоогүй, дэмжэжэ абаагүй ябадалай задаралга үйлын хүгжэлтэй хамта харуулагдана. Шэнэ байдал тээшэ эрмэлэлгэ, хуушан ёһо заншалаа юунһээшье үлүүгээр бодолго—эдэ хоёр үзэл бодолой хоорондохи зүрилдөөн соогуур Тайшиха тосхоной хүн зонтой танилсанабди. Хүлгөөтэ үе сагай зүрилдөөн соогуур зүжэгэй гол героинуудай харилсаан элирүүлэгдэнэ.

Гол героинууд болохо гурбан аха дүү Радионовуудай рольнуудые артист М. Омельницкий (Игнат), Буряадай АССР-эй габьяата артист Е. Путивец (Корней), артист Е. Тихомиров (Максим) гэгшэд гүйсэдхэбэ. Нэгэ эхын хүбүүдшье һаа, Совет засагай түлөө суг хамта дайлалдаһаншье һаа, эдэ гурбанай колхозно шэнэ һуудалда орохонь бэлэн бэшэ. Тэдэнние хүндэ хүшэр харгынууд хүлеэнэ.

Граждан дайнай һүүлээр түрэл Тайшиха нютагаа бусаһан гурбан аха дүүнэр үмсынгөө ажалые бодхоохо, өөһэдөө хүл дээрээ гараха гэжэ оролдонод. Эдэ гурбанай аһан ахань болохо Игнадые абажа харая. Энэ ехэ һүзэгтэй, хуби заяагаа гартаа бариха гэжэ оролдоогүй, харин хуби заяамни намайе хайшань абаашанаб, тиишээл ябахаб гэжэ һанадаг хүн. Игнадай шуһан соо шэмээшэг угай хуушанай ёһо заншал шэнгэшэнхэй. Угайнгаа хуушан заншалгүйгөөр тэрэ өөрыгөө бодохо аргагүй. Бурханда мүргэжэ, ажабайдалайнгаа алибаа хүшэр хүндые тэрэ сагааруулхые оролдоно. Тэзд бурханда мүргөөд, үгытэй баян хоёрой хоорондын илгаае үгы болгохогүйш. Үйлэ саашаа хүгжэнэ. Хулааг-уудай буһалгаан боложо, Игнадай нюдэн дээрэ Тайшихын сельсоведэй түрүүлэгшэ алуулна. Яаха гээшэб? Бурханда мүргөөд лэ, хара бэсэ абаад лэ һууха гү? Үгы даа! Алуулһан түрүүлэгшын шуһанай түлөө Игнат хулаагуудай бандин толгойлогшо Стигнейка-Сохатый гэдэгые алажа, өөрынгөө социальна харгын алин тээшээ тодорхо байһые шэлэһээр шэлэнэ.

Бэлигтэ артист М. Омельницкий Игнадай ролние наадахалаа, газаа талыень ехээр зураглаха гэжэ балайшье оролдоногүй. Хүдөөгэй, яаралгүй түни хүнине хаража баихадаа, бидэ тэрэнэй досоохи байдалые, сэбэр сэдьхэлыень ойлгоод орхинобди.

Корней Радионовой ролние артист Е. Путивец яһала һайнаар наадаа гэжэ хэлэе. Корней-Путивец һанаһандаа хурэхэ гэжэ оролдодог, өөнтэгшэ зантай, залан шуудхүн. Өөрынгөө шуран бэрхээр ябан ошон, Корней яһала бараг, шадалтай хүнүүдэй тоодо орохо һэн. Тэзд тэрэнэй харгы эхи захаяа алдана. Корней хамтын ажахыда дурагүй. Үнэншэмэ хурса, һаруул, досоохи талаараа баян дүрые артист Е. Путивец бии болгоо гэжэ һанагдана.

Үгэ үсөөнтэй, юумые ажаглажа ябадаг Максимай ролние артист Е. Тихомиров яһала һайнаар наадаа. Максим шэнэ сагай хубилалтануудые хүлеэнэ. Тэзд хубилалтануудые хүрэ хүрэһөөр абанагүй. Харин хаража, бодожо үзэнэ. Тниһэн хойноо, зүрхэтэйгөөр шэнэ юумэ нэбтэрүүлжэ эхилнэ. Миниий һанахада, Максимай роль зүжэгэй үшөө нэгэ һайн тала болоо.

Сельсоведэй түрүүлэгшэ Лазарь Изотыч—хуушан заншалай дайсан. Шэнэ сагай тугые үргөөшэн. Артист Бурков һонирхолтой дүрэ бии болгоно. Лазарь залуушье һаа, бодолтой хүн. Артистын нааданда нэгэ бага халажа ялаһан, зүрхэсэһэн газарнууд бии гэжэ һанагдана.

Мүн лэ Татьянын (И. Бабченко), Петруха Трубачай (Р. Гайнуллин), Епистимеин (Л. Слесарева), Хавроннин (Буряадай АССР-эй габьята артистка О. Хлебникова), Агапкиин (И. Зальядинов ба А. Колесник), Еремын (Буряадай АССР-эй габьята артист О. Мизевич) болон бусад рольнууд өөрсэ шэнжэ шанартай, һонирхолтой болоо гэжэ хэлэмээр. Гэхэтэй хамта Настиин (Н. Туманова), Устиньиин (Буряадай АССР-эй габьята артистка Л. Архипова), Харитон Пискунай (Г. Федоров), болон Батын (З. Цыдыпов) рольнууд зүжэгэй шэмэг боложо үгэһэн байна.

Сценэ дээрэ Батын (З. Цыдыпов) гаража ерэхэдэ, зал соо энеэдэн гарадаг байгаа. Үбгэн Бата үгэ бүхэнөө зангажа, заажа байжа ойлгуулна. Тезд хэлэһэн юумэнэйнь ехэ мэргэн байһандань харагшад хүхилдэнэ.

Бүхы дээрэнь хэлэхэдэ, актернууд рольнуудаа һанаһанда хүрэмөөр гүйсэдхөө.

Нэгэ хэдэн үгэ зүжэгэй найруулга тушаа хэлэхэ дуран хүрэнэ. Нэгэдэхеэр, бүхы роман сценэ дээрэ харуулха гээшэ бэрхэ. Гэбэшье оролдолго хэгдээ. Тезд дан ехээр хэгдэһэн оролдолго болоно бэшэ аал? Жэшээнь, зүжэг 4 час тухай үргэлжэлнэ. Харагшад эсэнэ. Минии һанахада, зүжэгэй сценарние үшөө бага болгохо хэрэгтэй. Хоёрдохёор, зүжэгэй һүүлэй сценэ хэрэгүй шэнги. Дайн болобо гэһэн мэдээ асарһан ябадалые харуулһан хэһэг зүжэгэй хүгжэлтэдэ ямаршье хабаагүй гэжэ бодомжологдоно.

Зүжэг —реалист түхэлэй драма. Тезд уралан шэмэглэлынь томодохоһон түхэл шэнжэтэй болошоо. Жэшээнь, худагай дүүжэн аяар дүрбэ. Юундэ? Нэгэн хүрэхэ байгаа бэшэ гү?

«Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ зүжэг бүхы дээрэнь абажа хараа һаа, маттаалда хүртэхэ байна. Энэмнай томохон захата бүтэбэ гээшэ. Театрай хүсэн эндэ харагдаба.

А. СЕРЕБРЯКОВ,
искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

БУДАПЕШТ. ВСРП-гэй XII съездын ба Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 35 жэлэй ойн хүндэлэлдэ орон дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дунгүүд гаргагдаба. Бүгэдэ арадай хабаадалгатай энэ ехэ хүдэлөөндэ 78 промышленна болон хүдөө ажахын предприяти, социалис ажалай 300 бригада илаһанда тоологдобо. Эдэ коллективүүд үйлэдбэридөө үндэр ашаг үрэ туйлаһан, продукциингаа шанарые эрид дээшэлүүлһэн, түүхэй эд ба түлишэ нилээд алмаһан байна. Илагшадта Хүндэтэ тугууд, ВСРП-гэй XII съездын грамотануд, гүрэнэй бусад шагнал хайра хүртөөгдөө.

Илагшадай дундаһаа «Раба» гэжэ вагон болон машина бүтээдэг заводые, «Медикор» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлые. Надуварди дахи хүдөө ажахын кооперативые нэрлэмээр.

125 МИЛЛИОН ПААР ГУТАЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛЭГДЭБЭ

ПРАГА. Байгша ондо Чехословакиин гуталай промышленность 125 миллион паар элдэб түхэлэй гутал үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Гол түлэб энэ продукциинь эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй үмдэхэ туфлинууд, ботинкануд, шэнэ янза ба фасоной сабхинууд болоно. Тиихэдэ спортсменүүдэй ба аяншалагшадай хэрэглэмжын, мүн хүүгэдэй гутал үйлэдбэрилгэдэ шэнэ һонирхолтой модельнүүд нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдана.

ЧССР-тэ үйлэдбэрилэгдэһэн энэ, олон гуталай хахадһаань ехэнхинь дэлхэйн арба гаран гүрэн худар эльгээгдэхэ юм. Чехословакиин гуталай промышленностиин продукциин нилээд ехэ хубинь СССР-тэ худалдагдадаг. Имагтал байгша ондо совет захилнуудаар ЧССР-тэ 40 миллион паар гутал үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

ЖЭЛЭЙ ЭХИНЬЭЭ АМЖАЛТАТАЙ

БЕЛГРАД. Чачак гэжэ хотодохи «Слобода» предприятиин коллектив шэнэ жэлэй эхиньэ амжалтатайгаар ажаллана. Ажаһуудалда хэрэглэгдэдэг электроприборнуудые бүтээн гаргадаг энэ завод үйлэдбэриингөө түсэбые байгша оной гурбан һара соо 36 процентээр үлүүлбэ. Ажал хүдэлмэреэ шадамараар эмхидхэжэ, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгада нимэ амжалта түрүү коллектив туйлажа амжаба. Эндэ бүтээгдэһэн электроплитануд Советскэ Союздашье мэдээжэ юм.

СААХАРАЙ ТРОСТНИК ХУРЯАГШАДАЙ ТУЙЛАЛТАНУУД

ГАВАНА. Үшөө нэгэ бригада — Хесус Суаресай нэрэмжэтэ бригада табан миллион арроб саахарай тростник сабшаһан тухайгаа элидхэбэ. «Гранма» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной сафрын үедэ тростник сабшагшадай —мачетересуудай — 856 коллектив миллион, мүн миллионһоо дээшэшье арроб (нэгэ арроб—11,5 килограмм) тростник хуряажа, гүрэндэ тушааһан байна.

Кубада түлэг ябажа байгаа сафра—саахарай тростник хуряалга—шиндхэхы шатадаа оронхой. Апрелиин һүүл хүрэтэр үлэһэн эдэ үдэрнүүдтэ мачетересууд ажалайнгаа эршэ үшөөшье шангадхаха гэжэ шиндэнхэй. Кубын национальна экономикын гол һалбари болохо саахарна промышленностиин коллективүүд энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ богони болзор соо гээлтэ хороло багатайгаар түгэсхэхөөр зоригжонхой.

(ТАСС).

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ХҮНДЭТЭЙ ХҮН

Сергей Цыбикович Цыренжапов Захааминай районой Хамниин совхозой жиирэй хүдэмэришэн юм. Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг, хэһэн ажалаа үндэр бүтээсэтэйгээр дүүргэдэг. Тиимэл хадаа хамта хүдэлдэг нухэдэйнгөө, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй дунда хүндэтэй болоһон.

Малай үбэлжэлгын үедэ Сергей Цыбикович совхозой һүнэй түб фермэдэ малай тэжээл буйлуулагшаар хүдэлөө. Тиихэдээ үнэздэ һайн шанартай тэжээлээр нэгэшье таһалдуулаагүй. Һу һааха түсэбее тус фермын амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нүхэр Цыренжаповай хубита бага бэшэ.

— Сергей Цыбикович ажалшал хүн даа. Тэрэнэй миин гараа тэбэреэд һуухые нэгэтэшье харахагүйш, — гэжэ фермые даагша С. Дашамолонов хөөрэдэг.

Үнэхөөрөшье, тэрэ ажалгүй һууха дурагүй. Сүлөөтэй сагтаа хашаа, хорёо заһажа, һаалишадта туһалжа байдаг. Зундаа фермынгээ үбһэ, намартаа — зелёнко бэлэдхэлсэдэг.

Даруу номгон абари зантай, ажалша бэрхэ Цыренжаповтай хүнүүд, иланганга залуушуул хамта хүдэлхэ дуратай юм. Тэрэ нилээд олон хубүүдые ажалай дүршэлдэ һургаһан байха. Мүнөө В. Цыренов тэрэнэй шаби.

С. ЦЫБЕНОВ,
худөө бэшэгшэ.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр

СЭДЬХЭЛ ХАНАГДАНАГҮЙ

Нимэ гаршагтай П. Халтановай бэшэг байгша оной февралиин гурбанда манай газетэдэ толилогдоо һэн. Прибайкалиин районой Зырянск тосхондо 1965 ондо 400 хүнэй һуурнтай соёлой байшан баригдажа, нютагаймнай хүн зониие ехээр баярлуулаа бэлэй. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада соёлой байшангай хэдэн директор һэлгэгдээ, мүнөө эндэ нэгэшье кружок хүдэлнэгүй. Киногоор сэдьхэл хангагдахала болинхой гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнэн байгаа.

Ажалшадай депутадуудай Прибайкалиин районой Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. А. Шатов газетымнай редакциде иимэ харюу эльгээбэ.

Танай газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэглэһэн баримтануд зүб байгаа. Районой Советэй гүйсэдком байгша оной апрель һарада соёлой байшангай шэнэ директорые олохо, байрыень сагаадаха, шэрдэхэ, гоё һайханаар шэмэглэхэ, хуушарһан хэрэгсэлыень һэлгэхэ гэһэн даабари райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша В. Н. Хамуевта, Зырянска сельскэ Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. В. Антроповада үгөө. Эдэ даабаринуудай олонхинь мүнөө дүүргэгдээд байна.

НОМОЙ ТАГ

БУРЯАД ОРОН ТУХАЙ УНШАГТЫ

1980 оной һүүл багта Буряадай номой хэблэлдэ гараһан шэнэ номуудай хураангы шэнжэлэлые уншагшадай анхаралда дурадхэнабди.

«Хүдэлмэришэнэй абари зан» гэһэн согсолбори үйлэдбэрилэгшэд тухай хөөрэһэн номуудай тоодо ороно. Ном соо ороһон 4 очерк ажалай түрүүшүүлдэ зорюулагдана. Журналист В. Богданов «Үндэр тээшэ зориһон харгы» гэһэн очерк соогоо СССР-эй Верховно Советэй депутат М. Ж. Д. Чериновэй хүтэлбэрилдэг токарьнуудай комсомол-залуушуулай бригада тухай хөөрэнэ. Мүн «Туяана» гэһэн нэгэдэлэй оёдолшон, һурган хүмүүжүүлэгшэ, коммунис ажалай ударник Н. А. Туманова тухай, ЛВРЗ-гэй механическа цехэй токарь-автоматчигуудай бригада тухай, БАМ-ай буряадай участогай хүүргын барилгашад тухай очеркнуудые уншахат.

Б. В. Беликовэй бэшэһэн «Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ Буряадай хүдэлмэришэн ангиин соёлой-техническэ болбосоролой хэмжээе дээшэлүүлгэ» (1959—1975 он) гэһэн ном соо Буряадай нийтын эрдэмэй институдай социологическа шэнжэлгэнүүд, архивай болон статистическэ материалнууд хэрэглэгдэнэ.

Буряадай хүдэлмэришэн ангиин бүридэлэй шанар, соёл болбосоролойнь ургалта, техническэ эрдэмэй хэмжээе дээшэлүүлгын түхэл янзанууд энэ ном соо шэнжэлэгдэнэ. Буряадай предприятинуудай жэшээ дээрэ бэшэгдэнэн энэ ном түүхэшэдтэ, пропагандистнуудта, хүдэлмэришэн ангиин түүхээр һонирхогшодто ехэл туһатай байха.

Мал ажалай саашанхи хүгжэлтэ болон тэрэнэй ашаг шэнжэлэлые, научна хүдэлмэрилэгшэ Т. Урбаньчик дэбтэрэй шарлаһан хуудаһануудые дүмүүхэнээр иража байгаад, ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. Энэ шухаг материал тухай научна ородоо тоосоон ойрын сагаар тунхаглагдаха. Харин данса дэбтэрые шэнжэлхэ үедэ элирүүлэгдэһэн нэгэ баримта тухай мүнөө хөөрэхые хүсэнэб гэбэ. Энэ гэртэ Владимир Ильичтэй, тэрэнэй түрэл саданнуудтай хамта поляк хүдэлмэришэн Ян Бавольскийн бүлэ байһан болоно. Ямар харилсаанай В. И. Ленинние Бавольскитантай холбоһыень мэдэхэгүй байгаабди. Теэд РСДРП-гэй ЦК-гай хилын саанахи бюрогой Янай һамган — Франтишка Бавольскаягай нэрэ болон адресыень гэнтэ олообди.

Тухайлхада, Бавольскитан байрадаа подпольщигуудые байлгадаг, бэшэгүүд ба литературa абахын тула байрань хэрэглэгдэдэг, уулзалгын газар болодогшье байһан байжа магад. Энэ бүлын саашанхи хуби заяан тухай мүнөө хүрэтэр мэдэгдээгүй юумэн элиржэ болохо аалам. Гэхэ зуура, бэдэрэлгэ хэгдэжэ үргэлжэлнөөр. Эдэ материалнуудые саашадаа шэнжэлхэдэ, Ленинэй Польшодо байха үеын ажабайдал ба ажал ябуулгые шэнжэлхэдэ шухала хубита боложо магад гээд этигэнэбди гэжэ Т. Урбаньчик хэлэбэ.

Моджевскийн үйлсын хоёр хуушан гэртэ дурасхаалай бронзо самбарнуудай хадагдаһан ушар юу харуулнаб гэхэдэ, В. И. Ленинэй 1912—1914 онуудай үеэр эндэ ажаһуһан, хүдэлмэрилһэниинь элирнэ. Эндэ лэ партийна хүдэлмэрилэгшэдтэй РСДРП-гэй ЦК-гай мэдээжэ Краковска зүблөөн болоһон байха. Ленинэй «Марксизмын гурбан эшэ үндэһэн ба гурбан хуби». «Нацинуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ тухай» ба бусад олон гол зохёолнууд эндэ бэшэгдэнэн байна.

Краковһаа олдоһон материал — хүдэлмэришэн ангиин агуухэ вождиин ажал ябуулгые шэнжэлдэг поляк эрдэмтэдэй эрхилжэ байгаа үргэн ехэ хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдэй нэгэн болоно. В. И. Ленинэй Польшодо байха үеын ажаябадал ба ажал ябуулга тухайда Краковтахи музейһээ гадна, Варшавын, Бяла-Дунаецэй ба Пороониной музейнүүд болон мемориалнуудай экспозициинуud хөөрэнэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН ДАЛАНАА ТАСС АПН

ШУХАГ МАТЕРИАЛ ОЛДОБО

ВАРШАВА. В. И. Ленинэй Краковтахи музейн научна хүдэлмэрилэгшэд дэлхэйн пролетариадай вождиин Польшодо байһан, хүдэлмэрилһэн тухай үнэтэ шухаг материал олобо. Эдэнэр Владимир Ильичэй байрлаһан ба ажаллаһан урдын Любомирскийн, мүнөөнэй Фрич-Моджевскийн үйлсын 51-дэхи гэрэй хуушан данса дэбтэрые олоо.

Тэрээн дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, 43 наһатай, литератор Владимир Ульянов энэ гэртэ 1913 оной ноябриин 3-да байрлахаяа Пороониноһоо ерэһэн гэжэ музейн научна хүдэлмэрилэгшэ Т. Урбаньчик дэбтэрэй шарлаһан хуудаһануудые дүмүүхэнээр иража байгаад, ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. Энэ шухаг материал тухай научна тодорхой тоосоон ойрын сагаар тунхаглагдаха. Харин данса дэбтэрые шэнжэлхэ үедэ элирүүлэгдэһэн нэгэ баримта тухай мүнөө хөөрэхые хүсэнэб гэбэ. Энэ гэртэ Владимир Ильичтэй, тэрэнэй түрэл саданнуудтай хамта поляк хүдэлмэришэн Ян Бавольскийн бүлэ байһан болоно. Ямар харилсаанай В. И. Ленинние Бавольскитантай холбоһыень мэдэхэгүй байна.

Теэд РСДРП-гэй ЦК-гай хилын саанахи бюрогой адресуудан список дотор Янай һамган — Франтишка Бавольскаягай нэрэ болон адресыень гэнтэ олообди.

Моджевскийн үйлсын хоёр хуушан гэртэ дурасхаалай бронзо самбарнуудай хадагдаһан ушар юу харуулнаб гэхэдэ, В. И. Ленинэй 1912—1914 онуудай үеэр эндэ ажаһуһан, хүдэлмэрилһэниинь элирнэ. Эндэ лэ партийна хүдэлмэрилэгшэдтэй РСДРП-гэй ЦК-гай мэдээжэ Краковска зүблөөн болоһон байха. Ленинэй «Марксизмын гурбан эшэ үндэһэн ба гурбан хуби». «Нацинуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ тухай» ба бусад олон гол зохёолнууд эндэ бэшэгдэнэн байна.

Краковһаа олдоһон материал — хүдэлмэришэн ангиин агуухэ вождиин ажал ябуулгые шэнжэлдэг поляк эрдэмтэдэй эрхилжэ байгаа үргэн ехэ хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдэй нэгэн болоно. В. И. Ленинэй Польшодо байха үеын ажаябадал ба ажал ябуулга тухайда Краковтахи музейһээ гадна, Варшавын, Бяла-Дунаецэй ба Пороониной музейнүүд болон мемориалнуудай экспозициинуud хөөрэнэ.

(ТАСС).

Аша үрэтэй совет-чехословак харилсаа холбоон хоёр ороной экономическа талаараа хүгжэлгэдэ һайн нүлөө үзүүлнэ. ЧССР-эй хэдэн арбаад комбинат, заводууд олон жэлэй туршада СССР-эй захилаар элдэб продукци бүтээн гаргажа мэргэжэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л-39 гэжэ һуралсалай реактивна самолёдуудые бүтээн гаргадаг «АЭРО» гэжэ нэгэдэлэй цех соо.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

УЛАМ ЕХЭЭР ХАШАНА

ВАШИНГТОН. Капиталисбэшэ хүгжэлтын замаар дабшаха гэжэ эрмэлээдэг, бэсэ даанги һаяын гүрэнүүдые Холбоото Штадууд улам ехээр хашадаг боложо байна. Тэрэнэй тулада уласхоорондын валютна фонд (МВФ), һэльбэн шэнэдхэлгэ ба хүгжэлтэ хангаха уласхоорондын банк (МВРР) гэхэ мэтэ финансын эмхи зургааануудтахи зонхилхы үүргээ эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ һанаатай.

Хүгжэжэ байгаа зарим ороонуудта дурсагдаһан эмхи зургааануудай урьһалдаг мүнгэн уласхоорондын монополинуудай хүсэ нүлөөндэ «хоро хүргэхэгүй юм аа гү» гэһэн асуудал США-гай финансын министерство «шэнжэлжэ» захалаа гэнэ.

Гэхэтэй хамта өөһэдын элшэ хүсэнэй нөөсэ баялигуудые тодорхойлхо зорилготой Азиин, Америкын ба Латиин Америкын ороонуудай ябуулгые мүнгөөр хангаха ёһотой байһан МВРР-эй дэргэдэ тусхай эмхи тогтоолгодо хаһаадалгаһаа арсаха гэжэ Рейганэй захиргаан шиндхээ.

Тэрээнһээ гадна, гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссида һаяхан соносолгын болохо үедэ экономическа хэрэгүүдээр гүрэнэй секретарийн орлогшо М. Рашишай мэдүүлһэнэй ёһоор, хүгжэжэ байгаа ороонуудта Америкын зүгһөө туһаламжа үзүүлхэ программа мүнөө дахин харагдажа байнхай юм ха. США-гай «үршөөлдэ» хүртэдэг ороонуудта гүрэн бэшэ, харин энгэй үмсын капиталай гол үүргэ дүүргэдэг болохые туйлахаар Вашингтон һанаашална.

ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮДЭЭР ГҮРЭНЭЙ СЕКТОР

**Аша үрэтэй совет-чехословак харилсаа холбоон хоёр ороной экономическа талаараа хүгжэлгэдэ һайн нүлөө үзүүлнэ. ЧССР-эй хэдэн арбаад комбин

ГҮРЭНЭЙ ЗӨӨРИ ГАЛ АЮУЛҺАА ҺЭРГЫЛХЭ

Хүн зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Тэдэнииие наймаалхада таатай зохид сагай эрилтэдэ харюусама, мүнөөнэй түхэлтэй магазинуудшье олоор баригдана. Тезд шэнэ магазинуудые гансашье зүбөөр ашаглаха бэшэ, харин гал аюулһаа һэргылхэ шухала гэжэ һануулха хүсэлтэйбди.

Энэ асуудалаи орёошье, харюусалгатайшье байһаниинь иимэ баримтануд дээрэһээ элирнэ. Хоёр-гурбан жэлэй саана «Звёздочка» гэжэ хүүгэдэй хэрэглэмжын эд бараанай магазинай складтань гал аһажа эхилээд, түймэр сарагшадай хэды оролдобошье, ехэ юумэн шатаа һэн. Тиигэжэ гүрэн 617 мянган түхэригэй хохидолдо ороо. Энэ хэрэгээр Худалдаа наймаанай министерствын коллегиин заседани үнгэргэгдэжэ, гал аюул һэргылхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэһэн шидхэбэри абтаһан юм. Тезд худалдаа наймаанай эмхи зургаанууданй зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ ушар һургаал болоогүй хэбэртэй. Хяагтын горторгын универмагта мүн лэ ехэ гал аюул тохёолдобо. Шалтагааниинь гэхэдэ, дулаасуулгынь системын соргонууд соо уһагай хүрэшэхэдэ, гагнууриин лаампаар гэдхээһэн байна бшуу. «Гал аюулһаа һэргылэлгын дүримүүд» дотор иимэ ябадал огто хориг-додог гээшэ. Тиигэжэ гүрэндэ баһа 629 мянган түхэригэй хохидол ушаруулагдаа. Арадай сүүд эхэ хэрэгые хаража, тодорхой хэмжээнүүдые абаһан, гэмтэ нюурнуудыень хэһээһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 26 дахин гал аюул тохёолдожо, бүхыдөө 107.397 түхэригэй гай хохидол ушаруулагдаа. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой Нижнеангарск посёлогой магазинда түймэр боложо, 2.000 түхэригэй эд бараан шатаа. Мүн Хэжэнтын райпогой Худанай Үртөө гэжэ тосхоной магазин шатажа, 1576 түхэригэй, Яруунын районой Үльдэргэ тосхоной магазин шатажа, 9.800 түхэригэй хохидол ушаруулагдаа. Иимэ жишээнүүдые үшөөшье дурдажа боломоор.

СССР-эй болон Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствэнүүд, Буркоопсоюзай правлени гал аюулһаа һэргылхэ асуудалаар түсхай тогтоолнуудые жэл бүри абажал байдаг гээшэ. Тогтоолһоо гадна, тодорхой хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ дээрэ дурсагдаһан аюулта ушарнууд дахин дахин һануулха.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1976 оной январиин 21-дэ абаһан «Республика дотор гал аюул һэргылхэ хэмжээ ябуулганууд түхай» гэһэн тогтоолые республикымнай Худалдаа наймаанай министерство хүсэд дүүрэнээр бэелүүлнэгүй. Жэшээлхэдэ, гал түймэрэй дабахагүй 11 шулуун склад бариха байһан һаа, оройдоол хоёр склад бүтээгдээ. Хяагтын горторгло уһа хээд бөлөн байлгаха томо-томо амһартануудые балдэхэ аад, тэндэхи худалдаа наймаанай предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгые анхарнагүй.

Горпромторгын, горпищеторгын магазинуудта гал түймэр һэргылхэ хэрэгтэ ехэ дутуу дунданууд бии гэһэн мэдээн респуоликымнай Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын гал аюул сараха таһагта ороо. Горпромторгын 1-дэхи, 6-дахи, 28-дахи, 53-дахи, 38-дахи, 7-дохи магазинуудта, нэгэдэхи горпищеторгын 17-дохи, 24-дэхи, 64-дэхи, 100-дахи магазинуудта эд бараа, эдеэ хоол хадагалха газарынь уйтан, мүнөөнэй эрилтэдэ харюусанагүй.

Олон магазинууд телефонгүй. Шахардуу байдалай тохёолдобол, дары мэдээсэхэ арга байхагүй.

Худалдаа наймаанай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ асуудалнуудаар зохисотой хэмжээнүүдые дары абаха, гал аюулһаа һэргылхэ хэрэгые саашадаашье хараахаа алдахагүй бэээ гэжэ найдагдана.

Г. ПЕРФИЛЬЕВА.
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын гал аюул сараха таһагай инспектор.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ДЭЛХЭЙНГЭЭ ОГТОРГОЙН СЭЛМЭГ БАЙХЫН ТҮЛӨӨ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Президиумэй сесси үнгэрһэн неделидэ Гаванада болобо. Тэрээндэ хабаадагшад эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, буу эзбсэг ехээр гаргалгада эсэргүү, ядерна дайнай аюулые усадхахын түлөө тэмсэл улам үргэдхэхые, КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй тэбиһан амгалан байдалда зорюулагдаһан шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые дэмжэлгын кампани эдэбхижүүлхэ гэжэ дэлхэйн олониитые уряалһан байна.

Аяар 85 оронһоо ерэһэн эб найрамдалай тала баримталагшадай, тэрэшэлэн уласхоорондын организацинуудай ба национально-түлөөрэлгын хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд эб найрамдалда ба арадуудай аюулгүй байдалда, хүн түрэлтэнэй амиды мэндэ ажаһуулгада буу эзбсэг ехээр бүтээн гаргалгаһаа хэды ехэ хохидолой тохёолдожо болохо байһаниие харуулаа. Сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохые оролдодог, дэлхэй дээрэ эзэрхэн зонхилдог байха хараа шэглэл баримталдаг США эндэ сэхэ эзэмэтэй гээшэ.

Холбоото Штадууд шууд түргөөр буу эзбсэгүүдээ олошоруулна, СССР болон социализмын бүсад оронуудые сэрэгэй олон тоото баазануудаар хүреэлэнхэй, «түргэн добтолгын» жандармнуудай хүсэ бүридхэнэ, Баруун Европые өөрынгөө ракетно-ядерна погреб болгоно, дэлхэйн бүхы арадуудай һанаа зобоомо шахардуу шанга байдал тохёолдуулна. Урдынхяараал Латин Америкые өөрынгөө мэдэлэй гэжэ тоолоод, империалистнууд тэндэхи эгээл муухай хархис, шуһаар жүрөөдэнэн журамуудые, тэрэ тоодо Сальвадорой хунтые дэмжэнэ, бээз даанхай байдалтай болоһон Никарагуае хашана, социалис Кубада эсэргүү добтолгын түсэб зохёоно.

Гэбэшье сесси дээрэ тэмдэглэгдэнэй ёһоор, мүнөөнэй уласхоорондын байдал урдынхи мэтэ бэшэ болонхой. «Империализмын хүсэн мүнөө дэлхэйн хуби заяанда дура зоргоороо орожо шадахаяа болинхой. Социализмын хүсэ шадал, дэлхэйн революционно хүдэлөөн, эб найрамдалэй тала баригшадай үргэн ехэ, саг үргэлжэ ургажа байһан хүдэлөөн тушаа империалистнууд бодожо үзэхэ баатай болоно» гээд заседани дээрэ Фидель Кастро хэлэһэн байна.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, шахардуу шанга байдал һуларуулгые аршалан хамгаалжа, бэхижүүлжэ болохо, ядерна дайнай аюулые арадууд зайсуулжа шадаха арга гаргаһан гэжэ Гаванада болоһон сессидэ хабаадагшад тобшолол хэһэн байха юм. Тезд энээниие туйлахын тула эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй, һайн һаһан һанаатай хүнүүдэй хүсэ шадал элсүүлхэ, алишье талада таатай зохид хэлсээнүүдые баталха ябадалда зорюулагдаһан совет шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые дэмжэлгэ бүхы дэлхэйн дээрэ үргэдхэхэ шухала. Тодорхойлон хэлэбэл, Европодо аюулгүй байдал тогтоохын түлөө майн 4-нөө 10 хүрэтэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан хамтын ажал ябуулгын недели, тэрэшэлэн НАТО-гай оронуудай ба СССР-эй ракетно-ядерна шэнэ буу эзбсэгүүдые Европодо тараан тодхолгые хойшолуулха тухай совет дурадхалнуудые дэмжэлгын кампани дээрэ дурсагдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ туһалха ёһотой.

Дэлхэйн арадууд мүнөө үеын ба ерээдүйн хүнүүдтэ эб найрамдал аршалан хамгаалха арга шадалтай. Бүмбэрсэг дэлхэйнмай огторгой арюун сэбэр байһан зандаа үлэхэ ёһотой.

БАТА БЭХИ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ДЭЭРЭ

СССР ба ПНР хоёрой хани нүхэсэл, бэе бэедээ туһалалсалга ба дайнай һүүлэй үеын харилсаа холбоон тухай Договорой 36-дахи жэлэй ойе совет ба поляк арадууд үнгэрһэн неделидэ үргэнөөр тэмдэглэбэ. Гитлеровскэ Германие илаһан Агууехэ һайндэрэй урда тээхэнэ, 1945 оной апрелиин 21-дэ Москвада баталагдаһан энэ Договор совет-польско харилсаа холбооной хүгжэлтын гол хараа шэглэлые тодорхойлһон байна. Хорин жэлэй туршада тус Договор хоёр арадай, социалис бүхы хани нүхэсэлэй аша туһада, эб найрамдалай ба Европодохи аюулгүй байдалай аша туһада үнэн сэхээр алба хээ. 1965 оной апрель һарада хани нүхэсэл, харилсаа холбоон ба бэе бэедээ туһалалсалгын шэнэ Договорто Варшавада гар табигдаһан гээшэ. Марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын ёһо гуримууд тэрэнэй үндэнэ һуури боложо, 1945 оной Договорой уг залгамжалагша болоо һэн.

Дайнай һүүлэй үедэ бээз даанхайгаар хүгжэхэ, тэрэнэй хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байха арга боломжо хангаһан совет-польско Договор баталалга хадаа политическэ туйлай ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг байһан. Тэрэнэй үндэнэ һуури дээрэ манай оронуудай хоорондо тогтоогдоһон харилсаа холбоон аша үрэтэйгөөр хүгжөөгдэжэ байна. Энэ харилсаа холбооной үндэнэ һууринь гэхэдэ, Варшавска Договор ба экономическа талаар бэе бэедээ харилсан туһалалсалгын советдээр тодорхойлогдоһон хани нүхэсэл, союз ба харилсаан болоно.

Энэ документын ёһо гуримуудтай нягта нариналр зохилдуулан, Советскэ Союз дайнай һүүлэй үеын Польшын һандаралые усадхалгада, тэрэнэй арадай ажахые һэргээн бодхоолго ба хүгжөөлгэдэ туһаламжа үзүүлнэн байна. Польшын газар дээрэ баригдаһан металлургиин, машина бүтээлгын, химиин ба индустриин һалбаринуудай олон тоото объектнүүд манай оронуудай аша үрэ ехэтэй харилсаа холбооной бодото гэршэ мүн. Социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программые бэелүүлгэдэ, хоёр ороной материальна үйлэдбэриин гол һалбаринуудта тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжэлгэ болон хамжалга хүгжөөлгэдэ СССР ба ПНР эдэбхитэйгээр хабаадана. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдэй үедэ ажабайдалайнгаа бүхы талаар поляк арадай туйлалтанууд арсашагүй ехэ.

Гэбэшье оронойнь парти ба правительствын түрүүн байһан хүтэлбэри дотоодынгоо политикада горитойхон алдуунуудые гаргаһан байха юм. Баруун оронуудай харата ябуулга хэдэг түбүүдээр дэмжэгдэжэ байһан социализмда эсэргүү хүсэнүүд тэдэ алдуу эндүүнүүдыень һамбаашалан хэрэглэдэг байһэн. Эдэ хүсэнүүд оронойнгоо дотоодын байдалые шахардуу болгоно, предприятинууд дээрэ ажалай журам тогтоолгодо һаад тохёолдуулна, партида, тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргэдэ хардалга гүрдэлгэ хэнэ.

Ороноо бэрхэшээлтэ байдалһаа гаргаха, экономикоёо һэргээхэ, партиингаа дайшалхы арга шадалые дээшэлүүлхэ, олониитэ арадтай тэрэнэй харилсаа холбоое бэхижүүлхэ талаар ПОРП-ын ЦК ба ПНР-эй правительство мүнөө зохихо хэмжэнүүдые абажа байна. Үнэн сэхэ патриотуудай дэмжэлгэтэйгээр поляк коммунистнуудай социальна байгуулалтын дайсадта сохилто үгэнэ, социализмын хэрэгые, өөрынгөө арадай аша туһын хэрэгүүдые. Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндэ ба аюулгүй байдалые аршалан хамгаалжа шадаха байһанда найдаха хэрэгтэй. Аха дүү поляк арадай эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ совет арадай үнэн сэхэ туһаламжада найдахань болохо байна.

АФРИКА «ҮГЫ» ГЭНЭ

Африкын хэрэгүүдэй талаар США-гай гүрэнэй секретарийн туһалагша Г. Крокер гэгшын хоёр неделиин туршада Африкаар ябалгань энэ түбиин гүрэнүүд тушаа Холбоото Штадуудай шэнэ захиргаанай политическэ хараа бодолой саашадаа аша үрэгүй байхыень харуулба гэжэ хэлээ һаа, үлүү болохогүй байна. Тэрээнтэй болоһон уулзалгануд «ульһагүй хүйтэн» байгаа гэжэ хэлэхэдэ болочо. Хэблэлдэ толилогдоһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Кенийгээ Крокер түргэхэн ябаха баатай болоо, Мозамбигай президент С. Машел Вашингтоной түлөөлэгшэтэй уулзахаһаа арсаа, Анголодо гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Жоржи гэгшэһээ НРА тушаа американ политикын талаар тэрэ эрид шууд буруушаалга шагнаа.

Ушар байдалыень бодото дээрэнь абахада, ондоошье байха арга гүй байна. Расис журамтай ЮАР-тай США-гай хани нүхэсэлтэ харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ, Анголодо соносхогдоогүй дайгаа үргэдхэхэ, Преториин хуулита бэшээр Намибиие эзэмдэлгын асуудалнуудые колониальна ёһоор шидхэлгэ туйлаха, энэ түбиин бэеэ даанхай гүрэнүүд тушаа зонхилхы политикаяа үргэлжэлүүлхэ гэһэн Р. Рейганэй правительствын һэдэлгэнүүдые буруушаалгын шэнэ хүсеер үргэдэжэ байһан үедэ американ түлөөлэгшэ Африка ерэһэн байна.

Гансахан Урда-Африкын расис журамтай республикада хоёр талын бэе бэеэ ойлголсолго туйлагдаа. Энээндэ гайхалтай юумэн үгы. ЮПИ агентствын хэһэн мэдээсэлнүүдээр бодомжолжо үзэхэдэ, Холбоото Штадуудай мүнөөнэй захиргаан шэг шарайн илгаагаар дорожолго хэдэг энэ гүрэниие «стратегическэ шухала удха шанартай орон ба союзник» гэжэ тоолоно. Мүн Преториитойшье политическэ, экономическа ба сэрэгэй талаар үнинай холбоо барисаатайбди гэжэ Вашингтон хэлэдэг гээшэ. Американ корпорациуудай Урда-Африкын экономикодо оруулһан капиталай хэмжээе тоолохо болоо һаа, 2 миллиард долларһоо холо дэмжэлэнхэй. США харилсаа холбоогоо ЮАР-тай үргэдхэн, Намибиин асуудалые өөрынгөө таатайгаар шидхэхые ороолдоно.

Нэн түрүүн Баруун-Урда Африкын арадай организаци (СВАПО) ба ЮАР-ай журам дэмжэдэг Намибидахи дахуул бүлгүүдэй хоорондо «конституционно хэлэлсэ» баталха ябадал туйлаха, тиигэнэнэй удаа Намибида һунгалта үнгэргэхэ гэжэ Крокер Африкаар ябаха үедее эсэшэгүйгээр хэлэнэн байха юм. Энэ хэлээшьень арадзоной дунда дэмжэгдэдэггүй өөнэдыхидее засагай хүтэлбэридэ табиха, Намибиин хуби заяа шидхэлгэдэ эрхэ сүлөөгэй түлөө бодото тэмсэлшэдыень дуулгах табихагүй зорилготой империалистнуд болон расистнуудай эзэлжээтэ һэдэлгэ гэжэ бээз даанхай байдалтай болоһон Африка тоолоно.

Холбоото Штадуудай бэелүүлжэ байһан эдэ харата ябуулгануд хадаа африкан арадуудай аша туһын хэрэгүүдэ, хүсэл эрмэлзэлдэнь огто харюусанагүй. Тиимэл хадаа эрид шангаар шүүмжэлигдэнэ. «Бээз даанхай Африка тушаа Вашингтон харша хараа бодол баримталаа, энэ түбиин оронуудта шуһата алалсаа үүгхэхые оролдоно», —гээд «Замбия дейли мейл» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

В. СЕРОВ,
И. МАСЛЕННИКОВ,
М. КНЯЗОПКОВ (ТАСС).

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ УЛАМ ҺҮЖЭРӨӨГДЭНЭ

БЕЙРУТ. США-гай гүрэнэй секретарь Хейгэй албанай хэрэгээр Египедтэ буугаад бүсаһанай һүүлээр, ядерна зэбсэг тээһэн американ сэрэгэй корабльнуудай Суэцкэ каналаар дамжан гараха зүбшөөл президент Сададай үгэнэниинь эндэ элитэ болоо.

Каирта Хейгэй хөөрэлдөө хэхэ үедэнь энэ асуудал гол болгогдон зүбшэлэгдэнэн байгаа гээд баталагдана. Дундада далайн ба Индиин океанай хоорондо, тусхайлан хэлэбэл, Диего-Гарсия олтирог дээрэ байдаг флодоо дайшалхы түргэн ябуулга хэхэ аргатай болгохые Холбоото Штадууд хүсэнэ гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь тусхайлан тэмдэглэнэн байна. Американ-египет энэ хэлсээ бэелүүлхын тула «Америка» гэдэг авианосецые, «Калифорния» гэжэ атомна фрегадые, тэрэшэлэн корабльнуудаар үдэшэгдэнэн атомна подводно ракетные майн 2-то Суэцкэ каналыг соогуур урагшань гаргахаар хараалагдана. Энэниень тус райондохи нөхөрдөө, мүн эрье шадаһай оронуудта политическэ хүчшалта хэхэ зорилгоор Дундада далай дээрэ байһан американ далайн сэрэгэй флотыг лэглэлые бүри хүсэтэй болгохо ябуулга мүн гэжэ олониитэ сэгнэнэ.

(ТАСС).

ГАЗЕТЫН БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО, ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН «БУРЯАД ҮНЭН» ГАЗЕТЫН ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ ЗАНШАЛТА XXXII ЭСТАФЕТЫЕ ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ ДҮРИМ

I. ЭСТАФЕТЭ ҮНГЭРГЭЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

Физическэ культура ба спортые үргэнөөр хүгжөөхэ зорилготойгоор, «Буряад үнэн» газетын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо, Хэблэлэй үдэртэ зорюулагдажа, эстафетэ үнгэргэгдэнэ.

II ХЭЗЭЭ, ХААНА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Эстафетэ 1981 оной майн 2-то Улаан-Удэ хотын үйлсэнүүдээр үнгэргэгдэхэ юм. Старт болон финиш Советүүдэй талмай дээрэ. Эстафетэ 12 часта эхилхэ.

III. КОМАНДАНУУДАЙ БҮРИДЭЛ

1. Найман жэлэй һургуулинууд —12 хүбүүд, 12 басагад.
2. Дунда һургуулинууд — 15 хүбүүд, 15 басагад.
3. Техническэ мэргэжэлэй училищинууд — 15 хүбүүд, 15 басагад.
4. Үйлэдбэриин коллективүүд — 15 эрэшүүл, 15 эхэнэриүүд.
5. Техникумүүд — 15 хүбүүд, 15 басагад.
6. Дээдэ һургуулинууд — 15 эрэшүүл, 15 эхэнэрнүүд.
7. Һайн дуранай спортын бүлгэмүүд — 2/V — 4 эрэшүүл, 4 эхэнэрнүүд.

Дээдэ һургуулинууд факультедүүдэй командануудаараа мүрысэхэ. Тус факультедэй багшанар командын бүридэлдэ орожо, хабаадаха эрхэтэй.

Команда ниитэ нэгэн спортивна хүбсаһатай байха, хабаадагшад медицинскэ шалгалта гараха ёһотой.

IV ИЛАГШАДЫЕ ТОДОРХОЙЛОГО

Бүлэг бүхэндэ ами амяараа эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһаарнь илагшадые тодорхойлхо.

V. ШАГНАЛГА

Бүлэг бүхэндэ илажа гараһан командануд —дамжуулгын шангуудаар, I шатын дипломоор, харин хабаадагшад грамотануудаар шагнагдаха.

II—III һуринуудые эзэлһэн командануд - дипломуудаар, харин хабаадагшад грамотануудаар шагнагдаха.

Эгээл олон командануудые мүрысөөндэ табиһан дээдэ һургуулинууд олонние хабзадуулһанай түлөө шанда хүртэхэ. Хэрбээ командануудайнь адли тоотой байгаа һаань, түрүү һуури олоор эзэлһэн дээдэ һургуули илажа гараха байна.

VI. МЭДҮҮЛГЭНҮҮД

Судейскэ коллегиин заседани апрелиин 29-дэ «Буряад үнэн» газетын редакцида (Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсын 35-дахи байшан) болохо: һургуулинуудай командануудта (1-дэхи 3а 2-дохи бүлэгүүд) —15 часта, харин бусад командануудта —16 часта.

Дунда һургуулинуудһаа бэшэ бүхы бүлэгүүдэй командануд апрелиин 29-дэ үглөөнэй 10 часһаа 15 час болотор респорткомитедтэ мандатна комисси гараха ёһотой. Тиихэдэ хабаадагша бүхэн фото-зурагтай документтэй, ГТОгой үнэмшэлгэтэй байха эзэргэтэй. Хүдөөгэй районуудай командануд майн 2-то үглөөнэй 9 часһаа респорткомитедтэ мандатна комисси гараха аргатай.

Мандатна комисси гараагүй командануд мүрысөөндэ хабаадуулагдахагүй.

Дэб дээрэхи мэдүүлгэнүүдые апрелиин 29-дэ респорткомитедтэ (Кировэй нэрэмжэтэ үйлсэ, 33-дахи байшан) бариха, нёдондо илажа гарагшад дамжуулгын кубогуудаа тушааха.

VII. ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД

2-дохи, 3-дахи, 4-дэхи, 5-дахи, 6-дахи бүлэгүүдэй командануудта:

I шата: Геологоуправленийнээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр — 400 м.

II шата: Коммунистическэ үйлсэһөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр түмэр харгын туннель хүрэтэр —350 м.

III шата: түмэр харгын туннельһээ «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр —350 м.

IV шата: «Элеваторһаа» Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гудамжаар «Бурятэнергын» байшан хүрэтэр —500 м.

V шата: «Бурятэнергэнээ» Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гудамжаар «Октябрь» кинотеатр хүрэтэр—400 м.

VI шата: «Октябрь» кинотеатрһаа Октябрьска үйлсөөр «Юность» кафе хүрэтэр — 950 м.

VI шата: «Юность» кафеһээ Октябрьска үйлсөөр хүүгэдэй сквэрэй булан хүрэтэр — 400 м.

VIII шата: хүүгэдэй сквэрэй буланһаа талмай дээрэхи космонавтнуудай хүшөө хүреед, зүүн талаарнь тойрожо, һөөргөө сквер хүрэтэр — 300 м.

IX шата: скверһээ Октябрьска үйлсөөр «Юность» кафе хүрэтэр — 400 м.

X шата: «Юность» кафеһээ Октябрь» кинотеатр хүрэтэр —1000 м.

XI шата: «Октябрь» кинотеатрһаа «Дружба» кафе хүрэтэр —300 м.

XII шата: Дружба» кафеһээ «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр—600 м.

XIII шата: «Элеваторһаа» Хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшан хүрэтэр —500 м.

XIV шата: Хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшанһаа Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ хүрэтэр — 300 м.

XV шата: Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэһөө Геологоуправлени хүрэтэр (финиш) —200 м.

VIII. НАЙМАН ЖЭЛЭЙ ҺҮРГУУЛИНУУДАЙ КОМАНДАНУУДАЙ ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД

I шата: Геологоуправленийнээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр — 400 м.

II шата: Коммунистическэ үйлсэһөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр 1905 оной Революциин үйлсэ хүрэтэр—300 м.

III шата: 1905 оной Революциин үйлсэһөө «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр —350 м.

IV шата: «Элеваторһаа» «БАМ» гэһэн панно хүрэтэр — 200 м.

V шата: «БАМ» гэһэн панноһоо «Бурятэнерго» хүрэтэр — 200 м.

VI шата: «Бурятэнергэнээ» «Ландыш» гэжэ магазин хүрэтэр — 250 м.

VII шата: «Ландыш» магазинһаа проспект хүреед, зүүн тээшээ годиржо, һөөргөө «Дружба» кафе хүрэтэр — 200 м.

VIII шата: «Дружба» кафеһээ «Бурятгражданпроект» институт хүрэтэр —200 м.

IX шата: «Бурятгражданпроект» институтһаа «Элеватор» хүрэтэр — 300 м.

X шата: «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газарһаа Хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшан хүрэтэр —500 м.

XI шата: Хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшанһаа Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ хүрэтэр —300 м.

XII шата: Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсөөр Геологоуправлени хүрэтэр (финиш) —200 м.

ЭМХИДХЭЛЭЙ КОМИТЕТ.

СПОРТ ЛОТО

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» апрелиин 18-да үнгэргэгдэнэн 16-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 701.794 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (16 карточка) тааһан хүнүүд —3.124 түхэриг, дүрбэн номер (1.371 карточка) таагшад —46 түхэриг, гурбан номер (24.373 карточка) тааһан хүнүүд 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.917645 билет ороо, Табан номер (12 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (7.292 карточка) тааһан хүнүүд—45 түхэриг, гурбан номер (85.350 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 16-дахи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 29-һөө майн 29 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИН

МҮНӨӨДЭР республ... доторнай үүлэтэйшэг б... зарим газарта саг зуура... роо орохо. Баруун-хой... секундын 9—14 метр ... тэйгөөр һалхилха. 10—... зарим районуудта 5 ... дулаан байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ үүлэ... шэг байха, шииг нойтон... хогүй. Баруун-хойноһоо ... кундын 9—14, зарим ... 20 метр хүрэтэр хүсэтэй... һалхилха. 11—13 градус ... лаан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Арадай хиналтын хэрэгэй аша үрэ» — түрүү бэшэг. «Майн 1-нэй ажалай вахтада» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Шалгалтада—Хорийн район. «Хооһон үгөөрөө найдуулаад» — Н. Бальжинимаевай статья. «Совет хүн бүхэндэ—коммунис үзэл сурталь» — ТАСС-ай материал. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуул.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Тосхондо — барилгын баазаа», — Яруунын районой партийна эдэбхитэдэй суглааһаа тэмдэглэл. «Мүрысөөнэй уряае дэмжэн абанабди» — Л. Кожевниковагай статья. Мэргэжэлтэн зүбшэл. «Үрэнэ хүрэнгын сэбэр байхын түлөө тэмсэл»—К. Халбаевай статья. «Правда Бурятии» газетын хиналтада».

Гурбадахи хуудаһанда. «Партийн нэгэдэй түлөө» — РСДРП-гэй IV съездын 75 жэлэй ойдо. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудһаа. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдодог материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Степа — моряк» — мультфильм. 10.30 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 11.30 — Л. Бетховеной хүгжэм. 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «КамАЗ. Хоёрдохи амисхаал» —баримтата фильм. 16.05 — Азербайджанай ССР-эй Гүрэнэй арадай хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үд. 17.00 — «Театрта болоһон уулзалгануд». Буряадай АССР-эй арадай артистка М. Зориктуева (буряадаар). 17.55 — «Байгал» — программа (буряадаар). 18.25 — «Хөөрэжэ үгыт». КПСС-эй XXVI съездэ зорюулжа, Сибирь болон Алас-Дурнын һурагшадай Владивосток городто болоһон һайндэртэ хабаадагшадтай Улаан-Удэ городой 1-дэхи интернат һургуулиин һурагшадай уулзалга.

Орбита. 19.15 — «Зураг бүхэндэ — наран!» 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Афганистанай Демократическа Республикын гуулгаһан үдэртэ. «Пу... Апрельской революцин» баримтата фильм. 20.50 — «Мужество» — ураг... най фильм (5-дахи ... 22.00 — «Время». 22.35 — «Хүгжэмтэ ажабайдал» ... журнал. 23.50 — «Мүнөө... түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — ... риэтта Шагинян» (2-дахи ... ри). 13.50 — «Багшан... мэргэжэл шадабаряа ... лүүлхэ хэшээлнүүд». 14.20 — «Вольфганг Амадей Моцарт» (1-дэхи дамжуулга). 14.50 — «Шолоховой геройнууд ... рай сценэ дээрэ». 15.30 — «Дела сердечные» — ... һайнанай фильм.

Орбита. 17.00 — «Объектив». 17.30 — «Горизонт». 18.30 — УССР-эй арадай артист Н. ... ренич опероһоо арюун ... гүйсэдхэхэ. 19.00 — «Сорта... таряалан дээгүүр».

Улаан-Үдэ. 19.15 — Сан... холинууд. 19.25 — Түрүү... дүршэл тухай кино-мэдээ... 19.45 — «Таанад, агитатор... болон политинформатор... та».

Орбита. 20.00 — «Спорт... клуб». 21.00 — «Амгалан ... согты, багашуул!», «Дома... его друзья» — мультфильм. 21.15 — «Залуушуулай ... нууд». 21.45 — «Вятские ... жева — баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Попрыгунья» — ураг... най фильм. 24.00 — Фут... лоор СССР-эй чемпи... «Динамо» (ТБ) — «Пат...

ЗАҺАБАРИ

Научна хүдэлмэрилэгшэд болон дээдэ һургуулинуудай багшанарые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ дотор газетын хүдэлмэрилэгшэн гэмээр алдуу гаргагдаһан байна.

«Цыбикова Даша Цыденовнае — Зүүн-Сибириин технологическа институтай технологическа факультедэй декан, химиин эрдэмэй кандидат» гээд заһажа уншахыетнай гуйнабди.

Алдуу гаргаһан хүдэлмэрилэгшэдэ гэмэ тохогдоо.

Редакторай орлогш...
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35. редактор - 2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2.66-76 отделы партийной жизни - 2-60-91, пропаганды - 2-56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта - 2-69-53, культуры и школ—2-60 21, информации - 2-34-05, перевод—2 54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская - 2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2 65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03474. Заказ № 98. Индекс 50...